

“Anayasa Mahkemesi Kanunu”¹

Tasarısı

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

1. Madde: Amaç ve Kapsam²

Bu Kanunun amacı; Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığını sağlamak, temel hak ve özgürlükleri ve Devletin vatandaşlarına vatandaşların Devlete karşı olan sorumluluklarını güvence altına almak için Anayasayla verilmiş görevleri yapmak üzere kurulmuş Anayasa Mahkemesinin kurumsal yapısını, görev ve yargılama usûllerine ilişkin ilkeleri, başkan ve üyelerinin seçim ve teminatı, mensuplarının nitelik ve atanmaları, ödev, yetki, hak ve yükümlülükleri ile diğer özlük işlerine ilişkin esasları düzenlemektir.³

2. Madde: Tanımlar

Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Mahkeme: Anayasa Mahkemesini,
 - b) Genel Kurul: Onbir asıl ve dört yedek üyeden oluşan kurulu,⁴
 - c) Kurul: Anayasa Mahkemesi Başkanı ve 10 üyeden oluşan heyeti,⁵
 - d) Başkanlık: Anayasa Mahkemesi Başkanlığını,
 - e) Başkan: Anayasa Mahkemesi Başkanını
 - f) Üye: Başkanvekilini de içeren asıl ve yedek üyeleri,
 - g) İçtüzük: Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünü,
 - h) Anayasa yargısı: Anayasa'da belirlenen yasal düzenlemelerin Anayasa'ya uygunluğunu denetlemek üzere oluşturulmuş maddi ve usul hukuku kuralların tamamını,
- ifade eder.

İkinci Bölüm

Temel İlke, Görev ve Yetkiler

3. Madde: Bağımsızlık

Anayasa Mahkemesi;

a) görev ve yetkilerini Anayasa'dan alan ve diğer Anayasal organlardan bağımsız⁶ bir Yüksek Mahkemedir.⁷

b) Anayasa'da ve bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, kaynağını Anayasa'dan aldığı görev yetkilerini hiçbir kurum ve kuruluşla paylaşmaz.

c) Anayasa ve bu Kanuna uygun olarak görevlerini yaparken idari, mali ve yargısal bağımsızlığa sahiptir.⁸

d) Anayasa'da öngörülen sınırlamalar haricinde, Anayasa Mahkemesinin idari, mali ve personel rejimine ilişkin sınırlamalar diğer kanunlarla düzenlenemez.⁹

[Anayasa Mahkemesi faaliyetini sürdürebilmek için gerekli insan kaynaklarını bağımsız bir şekilde belirler.¹⁰]

4. Madde: Temel İlkeler

Anayasa Mahkemesi;

a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve bu kanun ile kendisine verilen görevleri yaparken ve yetkileri kullanırken yasallık, açıklık, kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkelerine uygun hareket eder.¹¹

b) Devletin vatandaşlarına karşı, vatandaşların ise devlete karşı sorumluluklarını, insan hak ve hürriyetlerini ve Anayasa'nın üstünlüğünü garanti altına alır.

c) Pozitif hukuk kurallarının Anayasa'ya aykırılığı konusunda inceleme yaparken, incelemeyi sonuçlandırıncaya kadar iptali istenen kuralın Anayasaya uygun olduğu düşüncesiyle hareket eder.¹²

d) Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceler; siyasi parti kapatma davalarında ve gerekli gördüğü diğer hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri çağırır.¹³

e) Yapılan başvuruların incelenmesi sırasında taraflarca ileri sürülen gerekçelerle bağlı değildir.

5. Madde: Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkileri

Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla açılan iptal davalarına bakmak.

- b) Mahkemelerce kendisine Anayasa'nın 152 nci maddesine göre intikal ettirilen işleri ve Yüce Divan sıfatıyla çalışırken veya siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda aynı madde gereğince ön mesele olarak bakması gereken işleri karara bağlamak.
- c) Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu üyelerini, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi başkan ve üyeleri ile başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay başkan ve üyelerini görevleri ile ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılamak.
- d) Siyasi partilerin kapatılması hakkındaki davalara bakmak.
- e) Siyasi partiler aleyhine ilgili siyasi partinin devlet yardımından kısmen ya da tamamen yoksun bırakılması istemiyle açılan davaları karara bağlamak.
- f) Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini yapmak ve yaptırmak.
- g) Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine veya milletvekili olmayan bakanların dokunulmazlığının kaldırılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilmesi hallerinde, ilgililerin Anayasa veya İçtüzük hükümlerine aykırılık iddiasına dayanan iptal istemlerini karara bağlamak.
- h) Meclis tarafından uygun bulunmuş ancak usulüne göre yürürlüğe girmemiş uluslararası anlaşmaların Anayasa'ya aykırılık istemlerini incelemek¹⁴.
- i) Anayasa Mahkemesi Başkan ve Başkanvekilini asıl üyeler arasından; Uyuşmazlık Mahkemesi başkanını ve başkan vekilini asıl ve yedek üyeleri arasından seçmek.¹
- j) Anayasayla verilen diğer görevleri yerine getirmek.^{15 *16}

6. Madde: Anayasa Mahkemesinin Yeri

Anayasa Mahkemesinin yeri başkent Ankara'dadır.¹⁷

Anayasa Mahkemesi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla aldığı bir kararla diğer yerlerde de geçici olarak toplanabilir.¹⁸

7. Madde: Anayasa Mahkemesinin Amblem ve Sembolleri

Anayasa Mahkemesi binasının girişinde, Müzakere ve Yüce Divan salonlarında Türk bayrağı ve Mahkeme flaması yar alır.¹⁹

8. Madde: Türk Milleti Adına Karar Verme Yetkisi

Anayasa Mahkemesi kararlarını "Türk Milleti adına" verir.²⁰

¹ Özcan Tikveş; "...Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının seçimi Anayasa Yargısının en üst mercii olan Anayasa Mahkemesine bırakmak Mukayeseli Hukuk prensiplerine uymamaktadır" (1978, Mukayeseli Hukukta..., 178). Anayasa Mahkemesi Uyuşmazlık Mahkemesi Kanunu (4788) 4. maddesini iptal etmiş (E.1963/89, K. 1964/36)

9. Madde: Bütçe²¹

Anayasa Mahkemesi, genel bütçe içinde kendi bütçesi ile yönetilir. ²²

Anayasa Mahkemesi bütçesinin belirlenmesinde Mahkemenin görevlerini bağımsız ve eksiksiz bir şekilde yapmasına engel olacak türden kısıtlamalar yapılamaz. İlgili yıl bütçe ödenekleri bir önceki yıldan az olamaz. ²³

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı bütçesini Genel Kurul tarafından salt çoğunlukla kabul edildikten sonra Eylül ayı sonuna kadar doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar ve bir örneğini de Maliye Bakanlığına gönderir. ²⁴

Mahkeme Bütçesinin harcama yetkilisi Genel Sekreterdir. ²⁵

Kurumun bütçe ve harcama esas ve usûlleri 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine tâbidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçe ile ilgili görüşmelerde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri hazır bulunur. ²⁶

Anayasa Mahkemesinin denetiminden Sayıştay sorumludur. ²⁷

10. Madde: İktüzük

Mahkemenin çalışma ve yargılama usul ve esaslarına ilişkin ayrıntılı hükümler, Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile raportörlerinin sicillerinin tutulması, izin ve sağlık durumları ile ilgili hükümler, duruşmalı işlerde ve törenlerde giyecekleri kisveler, öteki özlük işleri, üyeler arasındaki işbölümü, Mahkemenin çalışma ve yargılama usul ve esaslarına ilişkin ayrıntılı hükümler Anayasa Mahkemesince hazırlanacak İktüzükte düzenlenir. ²⁸

İKİNCİ KISIM

ANAYASA MAHKEMESİ ÜYELİĞİ

Birinci Bölüm

Üyelerinin Nitelikleri, Seçimi ve Atanması

11. Madde: Anayasa Mahkemesinin Oluşumu

Anayasa Mahkemesi, onbir asıl ve dört yedek üyeden oluşur.

12. Madde: Üye Kaynağı

Cumhurbaşkanı;

- iki asıl ve iki yedek üyeyi Yargıtay, iki asıl ve bir yedek üyeyi Danıştay, birer asıl üyeyi Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve Sayıştay genel kurullarınca kendi başkan, üye, başsavcı ve başsavcıvekilleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden,
- bir asıl üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarındaki öğretim üyeleri içinden göstereceği üç aday arasından,
- üç asıl ve bir yedek üyeyi ise Yükseköğretim Kurulu başkan veya üyesi, rektör, dekan, müsteşar, müsteşar yardımcısı, valiler²⁹ veya avukatlar,

arasından üyeliklerde boşalma olduğu tarihten başlayarak bir ay³⁰ içerisinde seçer.

13. Madde: Üyelerin Seçilme Yeterliği

Anayasa Mahkemesi asıl ve yedek üyeliğine seçilebilmek için aşağıdaki şartlara sahip olmak gerekir:

1. Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve Sayıştay'da başkan, üye, başsavcı veya başsavcıvekili olmak; veya

2. Kırk yaşını bitirmiş, altmışbeş yaşını doldurmamış, yükseköğrenim görmüş ve kamu hizmetlerinde en az onbeş yıl fiilen çalışmış veya yükseköğretim kurumlarında en az onbeş yıl öğretim üyeliği yapmış olmak şartıyla:

a) Yükseköğretim kurumlarının hukuk, ekonomi, işletme ve siyasal bilimler dallarında öğretim üyesi veya

b) Yükseköğretim Kurulu başkan veya üyesi veya Yükseköğretim Kurumu rektör veya dekanı veya müsteşar, büyükelçi veya vali,

olarak görev yapmak; veya

c) Mesleğinde avukat olarak fiilen onbeş yıl çalışmış olmak.

3. Hâkimlik mesleğine alınmamayı gerektiren bir suçtan hüküm giymemek veya bu gibi suçlardan dolayı ceza kovuşturması altında bulunmamak ve hâkimlik mesleğine alınmasına engel bir hali olmamak.

14. Madde: Üye Seçilenlere Tebligat

Cumhurbaşkanı, asıl ve yedek üyeliklerine seçilenleri, Anayasa Mahkemesi Başkanlığına yazıyla bildirir. Anayasa Mahkemesi Başkanlığı durumu, seçilenlere yazı ile tebliğ eder.

Seçilenlerin ad ve soyadları Resmî Gazetede yayımlanır.³¹

15. Madde: Seçilenlerin Görevi Kabul Etmemesi

Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilenlerden bu görevi kabul etmeyenlerin adları, Başkan tarafından Cumhurbaşkanlığına ve, aday gösterilmesi söz konusu ise, ilgili kuruma bildirilir. Bu tarihten itibaren bir ay içinde XX. maddedeki usule göre yenileri seçilir.

Aday gösterecek kurulların tatilde bulunması halinde aday gösterme ve üye seçimi, tatilin bittiği günden itibaren bir ay içinde yapılır.³²

16. Madde: Andîçme

Üyeler görevlerine başlamadan önce, Başkanın davet edeceği Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan, yüksek yargı organları başkan ve başsavcılar, Adalet Bakanı ve devlet protokolünde yer alan üst düzey zevat ve emekli üyeler huzurunda ve Anayasa Mahkemesi başkan ve üyeleri önünde aşağıdaki andı içerler.

*"Türk Cumhuriyeti Anayasasının tevdi ettiği görevleri yaparken ve kararlarımı verirken; doğruluk, tarafsızlık, hukuka ve insan haklarına saygıdan ayrılmayacağıma, her türlü etki ve kaygıdan uzak olarak Anayasanın ruhuna ve dayandığı temel ilkelere uygun bir hukuk ve kanun anlayışı içinde vicdanımın emrine göre karar vereceğime namusum ve şerefim üzerine and içerim."*³³

17. Madde: Üyelik Teminatı

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri görev süresi boyunca görevlerinden azlolunamaz; kendileri istemedikçe 65 yaşından önce emekliye sevkedilemezler.

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin görevleri yalnızca Anayasa'da ve bu Kanunda öngörülen hallerde sona erer.

18. Madde: Üyeliklerde Boşalma

Başkan, bir üyenin görev süresinin yaş haddi nedeniyle dolmasından üç ay önce Cumhurbaşkanına ve aday göstermeye yetkili olan kurumlara keyfiyeti bildirir.³⁴

Anayasa Mahkemesi üyeliklerinde her ne sebeple olursa olsun boşalma olduğu takdirde, **XX ve YY. maddelerde** gösterilen şekilde işlem yapılır.³⁵

19. Madde: Üyeliğin Sona Ermesi

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri 65 yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar.

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri, yazılı olarak emekliliklerini isteyebilecekleri gibi, müddet ve kabule bağlı olmaksızın görevlerinden çekilebilirler. Bu takdirde Başkanlık, durumu derhal Cumhurbaşkanlığına ve yenisinin seçimi için aday gösterilmesi gerekiyorsa ilgili kuruma bildirir.

Anayasa Mahkemesi üyeliklerinde her ne sebeple olursa olsun boşalma olduğu takdirde, **XX ve YY. maddelerde** gösterilen şekilde işlem yapılır.³⁶

20. Madde: Üyeliğin Sona Erdirilmesi

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeliği, **XX ve YY. maddelerde** yazılı haller dışında;

1. Hâkimler ve Savcılar Kanununa göre hâkimlik ve savcılık mesleğinden çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı kesin hüküm giyilmesi veya Türk vatandaşlığının kaybedilmesi³⁷ halinde kendiliğinden;

2. Görevin sağlık bakımından yerine getirilemeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla kesin³⁸ olarak anlaşılması veya altı ay süreyle görevini yerine getiremeyecek olması³⁹ veya göreve izinsiz veya özürsüz ve aralıksız olarak 15 gün veya bir yılda toplam 30 gün süre ile devam edilmemesi veya toplantılara geçerli bir neden olmaksızın üst üste beş kez katılmaması⁴⁰ hallerinde Anayasa Mahkemesi üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararıyla;

Sona erer.

Anayasa'ya aykırı davrandığı veya Anayasa Mahkemesinin şeref ve onuruna ağır zarar verecek bir eylemi işlediği veya mesleki sırları açıkladığı⁴¹ veya Anayasa Mahkemesi üyesi olmanın gereklerini karşılamadığı⁴² iddiasıyla bir Anayasa Mahkemesi üyesinin üyelikten çıkarılmasına ilişkin olarak Kurulun salt çoğunlukla karar alması halinde bu konudaki gerekçeli başvuru kararı inceleme başlatılması amacıyla Başkanlığa iletilir. Genel Kurulda yapılan inceleme sonucunda, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğuyla karar verilmesi halinde aleyhinde inceleme başlatılması istenilen üyenin üyeliği sona erer.⁴³

21. Madde: Başkan ve Başkanvekilinin Seçimi

Başkan, Anayasa Mahkemesince asıl üyelerden arasından gizli oyla ve Genel Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğuyla dört yıllık bir süre için seçilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler. Süresinden önce boşalan Başkanlık makamına dört yıl için yeniden seçim yapılır.

Başkanın görev süresinin bitiminden 30 gün önce yeni seçim yapılır.⁴⁴

Seçimin yapılması ve denetimi için üyeler arasından üç kişilik bir kurul oluşturulur.⁴⁵ Dört tur sonucunda salt çoğunluk sağlanmazsa, beşinci tur, en yüksek oyu alan iki aday arasında gerçekleştirilir.⁴⁶

Yukarıdaki fıkralardaki hükümler Başkanvekilinin seçiminde de uygulanır.⁴⁷

Seçimle ilgili ayrıntılar İçtüzükle düzenlenir.⁴⁸

22. Madde: Başkanın Görevleri

Başkanın⁴⁹ görev⁵⁰ ve yetkileri aşağıdaki gibidir:

- a) Genel Kurul ve Kurul toplantılarının gün ve zamanını tespit etmek.
- b) Genel Kurula, Kurula ve Yüce Divana başkanlık etmek.
- c) Genel Sekreteri atamak ve görevden almak.
- d) Mahkemeyi yurt içi ve yurt dışında, kamu kurum ve kuruluşları nezdinde, kitle iletişim araçları önünde ve toplantılarda temsil etmek.⁵¹
- e) Anayasa Mahkemesi yönetmeliklerini onaylamak.
- f) Mahkeme harcamalarının bütçeye uygunluğunu denetlemek.
- g) Üyeler arasında işbölümünü sağlamak.
- h) Genel İdari Hizmetler ve Sağlık Hizmetleri sınıfındaki personelin atamasını yapmak.
- i) Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasına ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak.⁵²
- j) Anayasa ve bu yasayla verilmiş diğer görevleri yapmak.

23. Madde: Başkanvekilinin Görevleri

Başkanlığın boş veya Başkanın özürlü veya izinli olması hallerinde Başkana ait görev ve yetkiler Başkanvekili tarafından yerine getirilir.⁵³

Başkan gerekli gördüğü hallerde duruşma ve görüşmelerin başkanlığını başkanvekiline devredebilir. Bu durumda Başkanvekili, Başkanın yokluğunda toplantılara başkanlık eder.⁵⁴

Başkanvekilinin de bulunmaması durumunda mahkemeye en kıdemli asıl üye başkanlık eder.

Kıdem, Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilme gününü, aynı günde seçilenlerden yaşça büyük olanını, aynı yaşta olanlar arasında memuriyete başlama gününü ifade eder.⁵⁵

24. Madde: Üyelerin Yargısal Yükümlülükleri

Anayasa Mahkemesi üyeleri;⁵⁶

- a) Görevlerini önyargısız, tarafsız ve Anayasa'ya saygı içerisinde yerine getirirler.

- b) Ettikleri yemine, hâkimlik vakar ve şerefine aykırı hareket etmezler.⁵⁷
- c) Aynı ortak amaç etrafında birleşmiş, birbirlerinin kazanımlarından yararlanmayı ve birbirlerine saygı duymayı hedef edinirler.⁵⁸
- d) Geçerli bir mazeret olmadıkça oturumlara sürekli olarak katılırlar.
- e) Genel Kurul ve Kurul toplantılarına gerekli hazırlıkları ve incelemeyi yaparak gelirler.
- f) Anayasa Mahkemesinin yetkisi dahilinde veya görüşülmekte olan konularda kamuoyu önünde görüş ve düşüncelerini açıklamazlar.
- g) Oturumun ve oylamanın gizliliğini muhafaza ederler.
- h) Görüşmeleri ve kararlardaki oy dağılımını gizli tutarlar.⁵⁹
- i) Oylamalarda çekimser oy kullanamazlar.
- j) Toplantıya katılmayan üye oy verme hakkını başkasına devredemezler.
- k) Görevlerini herhangi bir şekilde kendisi veya yakınları için çıkar aracı olarak kullanamazlar.
- l) Anayasa Mahkemesi üyeleri verdikleri kararları kendi ad ve namlarına verirler. Kararlarında herhangi bir devlet organını, siyasi partileri, birlik, dernek gibi sivil toplum örgütlerini ve sosyal ve etnik grupları temsil edemezler.
- m) Herhangi bir siyasi partiyi destekler nitelikte tavır ve davranış içerisinde olamazlar.⁶⁰
- n) Siyasi partilerin veya diğer siyasi oluşumların faaliyetlerine katılamazlar.⁶¹

25. Madde: Üyelerin Yargısal Hakları

Başkan ve üyeler aşağıdaki haklardan eşit olarak yararlanırlar:

- a) Yasa tarafından yasaklamadığı durumlarda oturumlara ve tartışmalara katılmak.
- b) Çoğunluğun görüşüne katılmadığında İçtüzükte belirlenen süre içerisinde karşıoy yazısı yazmak.
- c) Karar yönünde oy kullanmakla birlikte, farklı bir gerekçe ile karara katılan üye ayrıkoy yazmak.
- d) Verdikleri kararlardan veya görevi ile ilgili açıkladıktan düşüncelerden dolayı hukuksal ve cezai anlamda sorumlu tutulamazlar.^{62*63}
- e) Görevlerinin yerine getirilmesine ilişkin bütün hususlarda Mahkeme personelinden bilgi talep etmek.⁶⁴
- f) Dosyanın içeriğini ve dosyaya ekli olarak gönderilen bilgi ve belgelere ulaşmak.
- g) Meşru gösterilecek nedenlerle dosyayı yeterince inceleyemediğini ileri sürerek oturumu bir başka güne ertelenmesini istemek.

26. Madde: Bağımsızlık ve Tarafsızlık

Üyeler, milletvekillerine tanınan bağımsızlıklara sahiptir.⁶⁵

Devlet, üyelerin bağımsızlığını sağlayacak çalışma ve yaşama koşulları oluşturmakla yükümlüdür.

Bağımsızlığı tehdit edilen veya görevleri bir kişi veya kamu kurumunun eylemleri nedeniyle engellenen üyeler durumu Başkana bildirir. Başkan tehdit veya engellenmenin kaldırılması amacıyla Cumhuriyet Savcılığının yardımını talep edebilir.⁶⁶

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin, Anayasa, bu kanun ve Hakimler ve Savcılar Kanununda güvence altına alınan hak ve özgürlükleri olağanüstü hal ve sıkıyönetim durumunda kısıtlanamaz.⁶⁷

[Karşılıklı yazılardaki görüş ve düşünceler iftira ve hakaret içermediği sürece dokunulmazlık kapsamı içerisindedir]⁶⁸

27. Madde: Başka Görev Yasağı

Başkan ve üyeler kamu idareleri, siyasi partiler ile gerçek ve tüzel kişiler yanında paralı veya parasız, resmi veya özel hiçbir görev alamazlar; alanlar çekilmiş sayılır.

Üyeler, Başkanın izniyle esas görevleri yanında üniversite veya diğer eğitim ve öğretim kurumlarında mesleki konularda ücretsiz olarak ders verebilir,⁶⁹ davet olundukları ulusal ve uluslararası kongre, konferans ve benzeri bilimsel toplantılara katılabilirler.

Bu Kanuna göre, bilimsel veya uzmanlık gerektiren uğraşlar ile hukukçulara özgü enstitü ve dernekler ile yardımsever, kültürel, spor ve diğer derneklerdeki üyelikler kamu ve mesleki görev olarak kabul edilmez.⁷⁰ Bununla birlikte, üyeler bu hakkı kullanırken yargıçlık onur ve şerefine veya Mahkemenin bağımsızlık ve tarafsızlığına zarar verecek eylemlerde bulunamazlar.⁷¹

Özel görev aldığı ileri sürülen Başkan ve üyeler hakkında yapılacak inceleme Kurulca karara bağlanır.⁷²

28. Madde: Basına Bilgi Verme

Basına, haber ajanslarına, radyo ve televizyonlara Anayasa Mahkemesiyle ilgili bilgi ve demeçler Anayasa Mahkemesi Başkanı veya yetkili kılacağı bir üye tarafından verilir.

Başkan, Genel Sekreteri de Anayasa Mahkemesinin idari işleyişine ve diğer konulara ilişkin olarak basını yazılı ya da sözlü olarak bilgilendirmek üzere görevlendirebilir.

Başkan ve üyeler yalnızca Resmi Gazete'de yayınlanmış kararlar hakkında yazılı ve görsel yayın organlarında kendi görüş ve düşüncelerini açıklayabilirler (*)⁷³

İkinci Bölüm

Disiplin, Suç ve Ceza İşleri

29. Madde: Başkan ve Üyeler Hakkında Disiplin Soruşturması⁷⁴

Anayasa Mahkemesi üyelerinin görevlerinin vakar ve şerefi ile bağdaşmayan veya hizmetin aksamasını gerektiren hal ve hareketleri görülür veya öğrenilirse, durum Başkanlığa bir yazıyla iletilir. Başkan durumu inceledikten sonra sonucuna göre, konuyu Yüksek Disiplin Kuruluna disiplin kovuşturması yapılmak üzere havale eder.

Başkanın yukarıda yazılı hal ve hareketlerinin görülmesi veya öğrenilmesi halinde, Yüksek Disiplin Kurulu re'sen harekete geçer.

Yüksek Disiplin Kurulu, eldeki bilgi ve delillere ile isnat olunan hal ve hareketin mahiyetine göre disiplin kovuşturması yapılmasına yer olup olmadığını takdir eder. Kurul, disiplin kovuşturması yapılmasına karar verirse, kurul üyeler arasından seçeceği bir kişiyi soruşturma yapmakla görevlendirir.

Soruşturmayı yapmakla görevlendirilenler, ilgiliye isnat olunan hal ve hareketi bildirerek savunmasını alır; lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinler, konu ile ilgili bilgileri toplar ve sübut delillerini tespit eder. Bütün kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişiler, sorulan hususlara cevap vermek ve soruşturmaya ilişkin diğer istekleri yerine getirmek zorundadır. Soruşturmayı yapanlar, yaptıkları soruşturmaları ve elde ettikleri bilgi ve delilleri gösteren ve bunlara göre disiplin cezaları verilmesine yer olup olmadığı hakkındaki kanaatlerini belirten bir rapor hazırlayıp dayanak belgelerini de bu rapora ekleyerek Yüksek Disiplin Kuruluna verirler.

Kurul başkanı, soruşturma sonucunu ilgiliye yazılı olarak bildirir ve yedi günden az olmamak üzere tayin edeceği süre içinde yazılı savunmasını vermeye davet eder. Kurul başkanı, soruşturma dosyasını raportör olarak Yüksek Disiplin Kurulu üyelerinden birine havale eder. Kurul, işi evrak üzerinde inceler ve gerekirse soruşturmanın genişletilmesine ve derinleştirilmesine karar verir.

Yüksek Disiplin Kurulu, yedi günden az olmamak üzere süre vererek ilgilinin ek savunmasını alır ve isnat olunan hal ve hareketi sabit görmezse dosyanın işlem den kaldırılmasına karar verir. Kurul bu hal ve hareketleri sabit gördüğü takdirde bunların mahiyetine ve ağırlığına göre ilgilinin uyarılmasına veya istifa etmeye yahut emekliliğini istemeye davete karar verir.

İlgilinin uyarılmasına karar verildiği takdirde, Kurul kararı Başkan tarafından ilgiliye tebliğ edilir. Karar, Başkan hakkında ise, Yüksek Disiplin Kurulu Başkanınca tebliğ olunur.⁷⁵

Yüksek Disiplin Kurulunca hizmet süresine göre istifa etmeye yahut emekliliğini istemeye davete karar verilmesi halinde, olay en geç bir hafta içinde bir defa da Genel Kurulda görüşülür. Bir haftalık süre, kanuni tatillere ve 76 ncı madde gereğince çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa, bu tatillerin bitimi tarihinden başlar. Genel Kurul, Yüksek Disiplin Kurulu kararını ya onaylar veya ilgilinin uyarılmasına karar verir. Bu halde Genel Kurul, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile toplanarak katılanların üçte iki çoğunluğu ile

karar verir. Hakkında kovuşturma yapılan üye toplantıya katılamaz. Genel Kurul kararı ilgiliye yukarıda açıklanan esaslar dairesinde tebliğ edilir.

İlgili, emekliliğini istemeye veya istifa etmeye davete dair karara, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde uymazsa istifa etmiş sayılır. İlgili, bu süre içinde izinli kabul edilir.

30. Madde: Başkan ve Üyeler Hakkında Ceza Soruşturması

Ağır cezalı suçüstü hali müstesna olmak üzere⁷⁶ Anayasa Mahkemesi üyeleri yakalanamaz ve tutuklanamaz; ev, işyeri ve arabası Anayasa Mahkemesinin özel izni olmadan aranamaz.⁷⁷ Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin görevlerinden doğan veya görevleri sırasında isledikleri suçlarla kişisel suçlar için soruşturma açılması Anayasa Mahkemesinin kararına bağlıdır.^{78 *79 *80}

Gereken hallerde bu kararın verilmesinden önce bir üyeye ön inceleme yaptırılabilir.

Anayasa Mahkemesince, soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde gerekli soruşturmayı yapmak, Ceza Muhakemesi Kanununa göre gereken kararı vermek ve söz konusu Kanunun sorgu hakimine tanıdığı yetkileri kullanmak üzere üç üye görevlendirilir. Bu Kurulun vereceği kararlar kesindir. Ön inceleme yaptırılmasına, Kurul üyelerinin seçilmesine, soruşturmanın yapılmasına ve gereken kararların verilmesine dair esaslar Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünde gösterilir.

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin kişisel suçlarında, Yargıtay üyelerinin kişisel suçlarına ilişkin hükümler uygulanır. Anayasa Mahkemesi üyeleri açısından Sıkıyönetim Kanununda sözü edilen izin mercii Anayasa Mahkemesidir. Anayasa Mahkemesinin, sıkıyönetim komutanlığınca kovuşturma yapılmasına izin vermemesi halinde o üye hakkında yapılacak işlemler İçtüzükte gösterilir.

31. Madde: Isnat ve İftiralara Karşı Korunma

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri hakkında ihbar ve şikayetlerin inceleme, soruşturma veya yargılama sonunda sabit olmadığı ve bir isnadın gareze binaen veya hakaret kastıyla yapıldığı veya uydurma bir isnat mahiyetinde olduğu anlaşıldığı takdirde, Anayasa Mahkemesi Başkanı isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından ister.⁸¹

İmzasız, adresiz yahut takma adla yapılan veya yapıldığı anlaşılan ya da belli bir olayı ve nedeni içermeyen, delilleri ve dayanakları gösterilmeyen ihbar ve şikayetler Başkanlıkça işleme konulmaz.

Üçüncü Bölüm

Mali ve Sosyal Olanaklar

32. Madde: Ödenekler *82* 83

Anayasa Mahkemesi asıl üyelerine maaşlarının %25'i, yedek üyelerine %10'u kadar ek ödenek verilir.⁸⁴ Yedek üyeler katıldıkları her gündem için maaşlarının **XX** biri kadar ek

ödenek alır.⁸⁵

33. Madde: Diğer Haklar ve Ayrıcalıklar

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri;⁸⁶ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin sahip olduğu hak ve ayrıcalıklara sahiptir.⁸⁷

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerine ayrıca;

- a) Lojman tahsis edilip sabit giderleri karşılanır; lojmanın güvenliği ve bakımı sağlanır.
- b) Resmi bir araba ve şoför verilir.
- c) Diplomatik pasaport verilir.⁸⁸
- d) Yurtdışı seyahatleri sırasında VIP muamelesi yapılır.
- e) Görev süreleri boyunca özel sağlık sigortası yaptırılır.⁸⁹
- f) Resmi Gazete, hukuk dergi ve makaleleri ücretsiz olarak temin edilir.⁹⁰
- g) Ev ve konutunun haberleşme masrafları ödenir.
- h) Seferberlik görev emrine tabi tutulmazlar.⁹¹

34. Madde: Protokol İşleri

Anayasa Mahkemesi Başkanı Meclis Başkanı ve Başbakanın sonra devlet protokolünde üçüncü sırada yer alır. Üyeler protokolde bakanlardan sonra gelir.⁹²

Yukarıdaki fıkrada yazılı hükümler, Başkan ve üyelerin resmi heyet üyesi olarak katıldıkları törenler ve diğer etkinliklerde de uygulanır.⁹³

35. Madde: Emeklilik Hakları

[1] Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerine emeklilik hakları bakımından 8 Haziran 1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve tadilleri uygulanır.

[2] Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin emekli sandığı ile ilgilerinin devamında, yeniden ilgilendirilmelerinde ve emekli aylığı bağlanmasında TBMM üyelerinin tabi olduğu hükümler uygulanır.

Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi tarafından gösterilecek adaylar arasından seçilecek üyelerin ordu mensubu olmaktan doğan emeklilikle ilgili bütün hakları saklıdır.⁹⁴

Üyelerin görev süresinin bitimi, yaş haddinden emekliye ayrılması veya dört aydan uzun süren hastalığı dolayısıyla görevi bırakması durumlarında, kendilerine altı aylık üye maaşına denk ikramiye verilir.

[Emekli olan başkan ve üyelere emekli ikramiyesine ek olarak Anayasa Mahkemesinde görev yaptıkları her yıl için almakta oldukları son maaş kadar ikramiye verilir⁹⁵ *96]

36. Yükselme Süresi

Anayasa Mahkemesi üyelerinin kazanılmış haklarının hesabında esas alınacak yükselme süreleri iki yıldır. Bu sürenin bitiminde, kazanılmış hakları bir üst dereceye kendiliğinden yükseltilir.

Avukatlıktan Anayasa Mahkemesi üyeliğine geçenlerin kazanılmış hak aylıklarına esas alınacak derece ve kademeleri serbest avukatlıkta geçen sürenin üçte ikisi Anayasa Mahkemesinde geçmiş sayılarak belli edilir.

37. Madde: İzin

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin, Yüce Divan sıfatıyla bakılan veya Anayasaya göre süreye tabi olan işlerin yürütülmesinin engellememesi kaydıyla, kırk beş günlük yıllık izin hakları vardır.

Hastalık ve mazeret izinleri genel hükümlere tabidir.

Yıllık ve mazeret izinleri Başkan tarafından verilir.⁹⁷

ÜÇÜNCÜ KISIM

Teşkilat Yapısı

Birinci Bölüm

Mahkeme Teşkilatı

38. Madde: Teşkilat

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı; Başkanlık, Genel Kurul, Genel Sekreterlik, raportör ve üye danışmanları, Akademik Danışma Konseyi ve Anayasa Yargısı Enstitüsünden oluşur. Mahkeme teşkilâtı ekli (I) ve (II) sayılı listelerde gösterilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin kuruluşuna dâhil yargı ve karar organları şunlardır:

- a) Başkanlık,
- b) Genel Kurul,
- c) Kurul,
- d) Yüksek Disiplin Kurulu,
- e) Daimi ve geçici kurul ve komisyonlar

39. Madde: Başkanlık

Başkanlık; Başkan, Başkanvekili ve Özel Kalem Müdürlüğünden oluşur.

Özel Kalem Müdürlüğü, Özel Kalem Müdürü, Başkan ve Başkanvekili danışmanları,

yakın koruma görevlileri ve sekreterlerden oluşur.

Daimi ve geçici kurul ve komisyonlar ve Akademik Danışma Konseyi doğrudan; yönetim birimleri Genel Sekreterin sorumluluğunda dolaylı olarak Başkana bağlı olarak görev yapar.

Başkan, sınırlarını açıkça belirtmek ve yazılı olmak şartıyla yargısal ve yönetsel yetkilerinden bir kısmını Başkanvekiline sürekli veya geçici olarak devredebilir.

40. Madde: Genel Kurul

Genel Kurul, Anayasa Mahkemesinin onbir asıl ve dört yedek üyesinden oluşur.

Genel Kurul, İçtüzüğün kabulü ve değiştirilmesi, Başkan ve Başkanvekilinin seçilmesi, daimi ve geçici komisyonlar oluşturulması, soruşturma açılması ve üyeliğin düşürülmesi gibi idari konularda birlikte hareket eder.

41. Madde: Kurul

Anayasa Mahkemesi, yargısal nitelikte görevlerini yerine getirirken Başkan ve on asıl üyeden oluşan kurul halinde toplanır. Başkan asıl üyelerden mazereti olanların yerini kıdem esasına göre yedek üyeler tamamlar.

42. Madde: Daimi ve Geçici Kurullar Oluşturulması

[1] Anayasa Mahkemesinde görülecek yönetsel işlerde ve inceleme yapılması gerekli olan durumlarda veya Mahkemenin iç işleyişinde yardımcı olmak amacıyla üye, raportör ve genel sekreterlik personelinden oluşan üçer kişilik kurul ve komisyonlar oluşturulabilir⁹⁸. Kurul üyeleri ve başkanları, Başkan tarafından atanır.⁹⁹

Komitelerin çalışma tarzı ile üyeler arasındaki iş bölümleri Mahkeme İçtüzüğünde gösterilir.¹⁰⁰

Mahkeme bünyesinde oluşturulacak yargısal ve yönetsel daimi kurul ve komisyonları şunlardır:

- a. Yüksek Disiplin Kurulu.
- b. Kütüphane ve Yayın İşleri Kurulu
- c. Bilgi İşlem Kurulu
- d. Editoryal (Tahrir) Kurulu¹⁰¹
- e. Rapor Değerlendirme Kurulu¹⁰²
- f. Meslek Mensupları Yükseltme ve Disiplin Kurulu.

Anayasa Mahkemesi karşılaşılan bir anayasal sorunun aşılması için hukuk alanında uzman kişilerin katılımıyla geçici komisyonlar oluşturabilir.¹⁰³ Komisyonları oluşumu ve süresi bu yönde oluşan Genel Kurul kararında gösterilir.

İkinci Bölüm

Genel Sekreterlik

43. Madde: Genel Sekreterlik¹⁰⁴

Anayasa Mahkemesinin çalışması için gerekli kurumsal, bilimsel, idari ve teknik işleri yürütmek, protokol işlerini düzenlemek, personelin denetim ve gözetimini sağlamak ve başvuruları kabul etmek üzere Anayasa Mahkemesi Başkanlığına bağlı olarak bir Genel Sekreterlik teşkilatı kurulur.¹⁰⁵

Genel Sekreterlik teşkilatına bağlı birimler ve çalışma esasları Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünde gösterilir.¹⁰⁶

44. Madde: Genel Sekreter ve yardımcıları

Genel Sekreter, yargıç sınıfı hariç olmak üzere¹⁰⁷ Mahkemenin en üst idari yöneticisi olup,¹⁰⁸ Mahkeme hizmetlerini, mevzuat hükümlerine, Mahkemenin amaç ve ilkelerine uygun olarak yürütmekle görevli ve yetkilidir. Genel Sekreter, Başkana karşı sorumludur.

Genel sekretere yardımcı olmak üzere biri raportörlerden diğeri birim müdürlerinden olmak üzere iki Genel Sekreter Yardımcısı atanır. Genel Sekreter Yardımcıları, Genel Sekretere karşı sorumludur.

45. Madde: Genel Sekreterin Seçimi

[1] Anayasa Mahkemesi Başkanının uygun gördüğü bir raportör, aslî görevine ek olarak, Genel Sekreterlik görevini de yapar.

[2] Genel Sekreter,¹⁰⁹ Genel Kurul tarafından dört yıllığına atanır¹¹⁰. Süresi dolan Genel Sekreter aynı göreve bir defaya mahsus olmak üzere tekrar atanabilir.

Genel Sekreterliğe atanacaklarda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda öngörülen genel şartlara ilâve olarak;

a) en az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idarî bilimler, iktisat ve işletme fakültelerinden veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra mali, iktisadi ve hukuki konularla ilgili kamu görevlerinde en az on yıl hizmeti bulunmak ve Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde yazılı şartlara sahip olmak,

b) Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay veya Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlıklarında veya diğerk kamu kurum ve kuruluşlarında yargısal ve hukuksal konularda en az daire başkanı, dengi veya üstü kadrolarda asgarî iki yıl görev yapmış ya da üniversitede en az on yıl öğretim üyesi olarak çalışmış olmak,

Şartları aranır.

Genel Sekreter, resmî sağlık kurulu raporuyla görevini devamlı yapmasına engel olabilecek durumun tespiti veya atamaya ilişkin şartları kaybetmesi veya görevin gerektirdiği niteliklere sahip olmadığının anlaşılması hâlinde Başkanın önerisi üzerine Genel Kurulun salt çoğunlukla bu yönde alacağı bir kararla sürenin dolmasından önce görevinden

alınabilir.

[3] Başkan, Genel Sekreteri¹¹¹, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan deneyimli hukukçu veya kamu yöneticileri arasından dört yıllığına atar. Süresi bitenin yeniden atanması mümkündür.¹¹²

46. Madde: Genel Sekreterin Görevleri

Mahkemenin başkan, üyeler ve raportörler tarafından yerine getirileceği belirtilmeyen diğer işlerini kurumsal, bilimsel ve diğer faaliyetleri Genel Sekreter tarafından yürütülür.¹¹³

Genel Sekreter, Başkanın gözetim ve denetimi altında;

- a) Yapılan başvuruları kabul ve sevk eder,
- b) Genel Kurul ve Kurul toplantılarının yapılmasıyla ilgili idari işleri yürütür,
- c) Anayasa Mahkemesinin idari ve mali işlerini yürütür,
- d) Kararların ve raporların otomasyonunu sağlar,
- e) Mahkeme yazışmalarını düzenler,
- f) Mahkeme kararlarının uygulanmasını takip eder, bu konuda Genel Kurula bilgi verir¹¹⁴
- g) Bütçenin harcanması ile ilgili olarak Başkana bilgi verir.
- h) Genel Sekreter, bu Kanunun görevli kıldığı işler ile Başkanın vereceği diğer işlerini yürütür.

47. Madde: Genel Sekreter Yardımcılarının Seçimi ve Görevleri

Başkan, Genel Sekretere yardımcı olmak üzere biri raportörden, diğeri birim müdürlerinden olmak üzere iki kişiyi Genel Sekreter Yardımcısı olarak atar.

Raportör-Genel Sekreter Yardımcılığına yapılacak atamalarda, İngilizce, Fransızca, Almanca dillerinden birinde Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında en az (C) düzeyinde belge almış olma şartı aranır.

Raportör-Genel Sekreter Yardımcısı yargısal faaliyetlerin yürütülmesi, raporlanması ve gözden geçirilmesinden sorumlu olup, raportör ve danışmanların faaliyetlerinin koordinasyonunun sağlanması görevini Başkan adına Başraportör sıfatıyla yönetir.

Raportör-Genel Sekreter Yardımcısı Adalet Bakanlığı daire başkanları statüsündedir.

Genel Sekterin görevde olmaması durumunda, bu görev Raportör-Genel Sekreter Yardımcısı tarafından yerine getirilir.

İdari-Genel Sekreter Yardımcısı, birim müdürleri arasından seçilir; hizmet birimlerini Genel Sekreter adına sevk ve idare eder. Genel Sekreterliğe bağlı bulunan bütün idari hizmet birimlerinin verimli çalışmaları konusunda Genel Sekretere karşı sorumludur.¹¹⁵

48. Madde: Raportörler

Anayasa Mahkemesine, çalışmalarında yardımcı olmak üzere yeteri kadar raportör görevlendirilir.¹¹⁶

Anayasa Mahkemesinde beş yıl süreyle görev yapanlar kıdemli raportör unvanını alırlar.

49. Madde: Raportörlerin Nitelikleri

Anayasa Mahkemesinde raportör olabilmek için aşağıdaki şartları taşımak gerekir:

- a) Adli ve idari yargıda hakim veya savcı, Sayıştayda denetçi veya üniversitelerde öğretim üyesi olarak görev yapıyor olmak.²
- b) Meslekte en az beş¹¹⁷ yıl başarı ile çalışmış olmak.

Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde belge almış olmak veya lisansüstü çalışmalarda bulunmak tercih nedenidir.

50. Madde: Raportörlerin Atanması ve Özlük Hakları

Raportör olarak görev yapmak isteyenler bu konudaki isteklerini yazılı olarak Anayasa Mahkemesi Başkanlığına iletirler.¹¹⁸

Raportörler Anayasa Mahkemesi Başkanının [/Genel Kurulun] uygun görmesi üzerine bağlı oldukları kurumun yetkili mercileri tarafından atanırlar.¹¹⁹

Raportörlerin özlük işlerinde, mensup oldukları mesleklere ait hükümler uygulanır ve raportör olarak geçirdikleri süreler mesleklerinde geçmiş sayılır. Ancak bunların yükselme ve kademe ilerlemelerinde Anayasa Mahkemesi Başkanı tarafından verilecek yazılı bilgi esas olur. Kanuni izin haklarına, aylık ve ödenekleri ile sağlık işlerine ilişkin işlemler Anayasa Mahkemesi Başkanlığınca yürütülür ve sicillerine işlenmek üzere kurumlarına bildirilir.

Anayasa Mahkemesi üyelerinin yükümlülüklerine ilişkin hükümler raportörler hakkında da uygulanır.

Raportörler atanmalarında izlenen yöntemle görevlerinden ayrılırlar. Raportörlerin bu görevlerinden ayrılmalarından sonra tabi oldukları kanunlara göre yapılacak atamalarda, sahip buldukları derece ve kıdem, Anayasa Mahkemesindeki çalışmaları ile kendi istemleri dikkate alınır.

51. Madde: Raportörlerin Görevleri

Raportörler, Başkan tarafından kendilerine verilen dosyaların ilk ve esas inceleme raporlarını hazırlar, hazırladıkları raporların görüşmelerine katılır, sorulan sorulara cevap verir ve karar taslağını kaleme alırlar.¹²⁰

Başkan, gerektiğinde raportörlere yürüttükleri işlerle ilgili olarak yazışma yapma, tanık ve uzman dinleme gibi yetkileri verebilir.¹²¹

Raportörler Başkan tarafından verilen diğer görevleri de yaparlar.

² 44 sk Meclis görüşmelerinde 10 yıllık avukatlık yapanların da raportör olması teklif edilmiştir. (Turhan kut) bir takrirler 5 yıla indirilmek istenmiş...Coşkun Kırca, 10 seneyi benimsediğini beyan etmiş Adalet Bakanı Kurutluoğlu, avukatları göndermenin zor olacağını, kadro ihdas edilmesi gerektiğini" söylemiş (B.72, 10.4.1962).

52. Madde: Üye Danışmanlığı¹²²

Başkan ve üyelere bilimsel ve idari görevlerinde yardımcı olmak üzere bir danışman verilebilir. ¹²³

Danışmanlar bağlı oldukları üyeye ve başkana karşı sorumludurlar.

53. Madde: Üye Danışmanlarının Seçim ve Görevleri

Danışmanlar hukuk fakültesi mezunu olup en az beş¹²⁴ yıllık mesleki tecrübesi olan avukat, öğretim görevlisi, hukuk müşaviri veya Meclis danışmanları¹²⁵ veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan bu nitelikteki kişiler arasından birlikte çalışacağı üyenin talebi üzerine Genel Kurul kararıyla Başkan tarafından atanır.¹²⁶

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan danışmanlar Başkanın uygun görmesi üzerine bağlı oldukları kurumun yetkili mercileri tarafından atanırlar

Başkan, danışmanları ilgili üyenin talebi üzerine görevden uzaklaştırır.¹²⁷

Danışmanlar kendileri görevden ayrılmak isteyebilecekleri gibi, birlikte çalıştığı üyenin emeklilik, istifa veya vefat gibi nedenlerle görevden ayrılması halinde kendiliğinden ayrılmış sayılırlar.

54. Madde: Danışmanların Statüsü¹²⁸

Danışmanlar, 63. madde hükümlerine göre sözleşmeli olarak istihdam edilirler.

Danışmanlar görevlerini ifa ederken öğrendikleri gizliliği haiz bilgileri saklamak yükümlülüğündedir. Bu yükümlülük görev sonrası da devam eder. ¹²⁹

55. Madde: Anayasa Yargısı Enstitüsü

Mahkeme bünyesinde, Mahkemenin görev alanına giren konularda üniversiteler ve diğer eğitim kurumları ile işbirliği yaparak anayasa yargısı alanında ulusal ve uluslararası çapta faaliyet gösterecek bir enstitü kurulur.¹³⁰

Genel Kurul, Enstitü Başkanını ve Başkan Yardımcısını anayasa yargısı alanında çalışma ve birikimi olan hukuk fakültesi mezunu doçent veya profesörler arasından belirler. İlgililerin atanması bağlı olduğu yüksek öğrenim kurumları tarafından yapılır.

Enstitünün görev ve çalışma usulleri Başkanlıkça hazırlanacak yönetmelikte gösterilir.

56. Madde: Geçici Danışma Kurulları

Raporlarda uzmanlık gerektiren konuların araştırılması veya ihtiyaç duyulan diğer konularda gerçek ve tüzel kişilerin uzmanlık, deneyim ve görüşlerinden yararlanmak, en yeni akademik görüşler ve doktrinin uygulamaya aktarılmasını sağlamak amacıyla geçici danışma kurulları kurulabilir.

Danışma kurullarında görev alacaklardan uhdesinde kamu görevi bulunup da diğer kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere her toplantı günü için bin (1000), uhdesinde herhangi bir kamu görevi bulunmayanlara ise ikibin (2000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktar üzerinden ve

ayda ikiden fazla olmamak üzere toplantı ücreti ödenir.

Danışma kurullarında, özel ihtisas komisyonlarında ve inceleme-araştırma gruplarında görev alacak Mahkeme raportör, danışman ve diğer Mahkeme personeline herhangi bir ücret ödenmez.¹³¹

57. Madde: Uluslararası İlişkilerin Yürütülmesi

Başkan, raportörler arasından Uluslararası İlişkiler Biriminde görev yapmak üzere yeterli sayıda kişi görevlendirir.

Görevlendirilen raportörler Uluslararası İlişkiler Biriminin sevk ve idaresinden Başkana karşı sorumludur.

Birimde çalışacak görevliler, Mahkemenin yurt dışında temsili, yurt dışından gelen heyetlerin ağırlanması, uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin yürütülmesi Mahkeme kararlarının yabancı dillere çevrilmesi ve internette yayımlanması ve her türlü yurtdışı yazışmanın yapılması amacıyla faaliyet gösterir.

58. Madde: Yabancı Ükelere Gönderilme

Anayasa Mahkemesi raportörleri bilgi ve görgülerini artırmak veya meslekleriyle ilgili araştırma veya staj yapmak veya kurs görmek için bir yılı aşmamak üzere yabancı ülkelere gönderilebilir.

Bu amaçla yabancı ülkelere gönderilmeye ilişkin şartlar ile bu şekilde gönderilenlerin mali hakları, yükümlülükleri, mecburi hizmetleri, giderlerinin karşılanması, aylık ve ödeneklerinin transferi konularında Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.

Bu Kanun hükümlerine göre yabancı ülkelere gönderilenlerin derece yükselmeleri, kademe ilerlemeleri, emeklilik, aylık, ödenek ve diğer bütün özlük hakları ile yükümlülükleri devam eder.¹³²

59. Madde: Mesleki İnceleme ve Görevlendirme

Anayasa Mahkemesi Başkan, üye ve raportörleri mesleki incelemelerde bulunmak üzere altı ayı geçmemek koşuluyla; uluslararası yargı kuruluşlarıyla, yabancı anayasa mahkemeleri ile eş değerde yüksek mahkemelerin çağrıları üzerinde etkinliklere ve bilimsel toplantılara katılmak için gerektiği süre kadar; aylık ve ödenekleriyle yol giderleri ve gündelikleri verilerek Başkanlık onayı ile yurtdışına giderler. Bu amaçla Anayasa Mahkemesi bütçesine her yıl yeterli ödenek konulur.

Birinci fıkrada sayılanların, istekleri durumunda, yolluk almaksızın yurt içinde ve dışında çağrıldıkları meslek toplantılarıyla bilimsel etkinliklere katılarak araştırma ve inceleme yapmalarına Başkanlıkça izin verilebilir.

Yurtdışına gönderme ile ilgili ayrıntılar İçtüzükte düzenlenir.

Üçüncü Bölüm

Hizmet Birimleri

60. Madde: Ana Hizmet Birimleri

Mahkemenin ana hizmet birimleri şunlardır:

- a) Yazı İşleri Müdürlüğü.
- b) Kararlar Müdürlüğü.
- c) İdari İşler Müdürlüğü.
- d) Personel ve Eğitim Müdürlüğü.
- e) Mali İşler Müdürlüğü.
- f) Yayın İşleri Müdürlüğü.
- g) Arşiv Müdürlüğü.
- h) Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü.
- i) İkmal Müdürlüğü.
- j) Kütüphane Müdürlüğü.
- k) Dış İlişkiler Birimi.
- l) Sosyal İşler Birimi.

Anayasa Mahkemesi, ihtiyaç duyduğu yeni ana ve yardımcı hizmet birimleriyle¹³³ danışma¹³⁴ birimleri kurabilir.

Ana ve yardımcı hizmet birimlerinin kurulması, görev ve sorumlulukları İçtüzükte gösterilir.

61. Madde: Mahkeme Personeli ve Atanması

Anayasa Mahkemesi hukuksal, yönetsel ve mali açıdan Mahkemenin işleyişine yardımcı olacak personel istihdam eder.¹³⁵ Personelin görev, hak ve sorumlulukları İçtüzükte gösterilir.¹³⁶

Genel idare, teknik ve sağlık hizmetleri sınıfına giren personelin atanması Genel Sekreterin önerisi üzerine Başkan, yardımcı hizmetler sınıfına giren personelin atanması Genel Sekreter tarafından yapılır.

62. Madde: Kamu Kurum ve Kuruluşlarındaki Personelin Görevlendirilmesi

Yüce Divan yargılamaları gibi gerekli durumlarda, hakim, savcı ve Sayıştay denetçileri ile kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan memur ve diğer kamu görevlisi statüsünde olanlar, aylık, ödenek, her türlü zam, tazminatlar ile diğer mali, sosyal hak ve yardımlar kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Anayasa Mahkemesinde geçici olarak görevlendirilebilir. Bu şekilde yapılan görevlendirmenin süresi bir yılı geçemez. Ancak ihtiyaç halinde bu süre altı aylık dönemler halinde uzatılabilir.

Görevlendirme, Anayasa Mahkemesi Başkanının istemi üzerine ilgili kurum ve kurullarca on gün içinde sonuçlandırılır. Geçici görev süresi ilgililerin terfi ve emekliliklerinde hesaba katılarak özlük hakları devam ettirilir. Yükselmeleri başkaca bir

işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır.

[Geçici görev süresince yükselme ve kademe ilerlemelerine esas olmak üzere Anayasa Mahkemesi Başkanı, ilgili kurum ve kurullara yazılı bilgi verir.]

Geçici olarak görevlendirilenlere bu görev süresince almakta oldukları aylık, ödenek, zam ve tazminatlardan ayrı olarak her ay (6000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda ek ödenek verilir.¹³⁷

63. Madde: Sözleşmeli Personel

[1] Anayasa Mahkemesi Başkanlığında; danışman, tercüman, çevirmen, sekreter, sistem analisti, sistem programcısı, bilgisayar işletmeni gibi özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda kadro aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın, kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, sözleşmeli çalıştırılabilir.¹³⁸

[1a] Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeler Başkanlıkça tespit edilir.

Sözleşme ile çalıştırılacak personel istekleri ile sosyal güvenlik sistemi ile ilgilendirilir.

[1b] Sözleşmeli olarak Mahkemede fiilen çalışan personele, bu Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde unvanlar itibarıyla yer alan taban ve tavan ücretleri arasında kalmak üzere, Başkan tarafından belirlenecek tutarda aylık brüt sözleşme ücreti ödenir. Başbakanlık merkez teşkilâtında sözleşmeli olarak çalıştırılan emsali personelin yararlandığı ücret artışlarından Başkanlıkta çalışan sözleşmeli personel de aynı usûl ve esaslara göre aynen yararlandırılır. Bu personel T.C. Emekli Sandığı ile ilişkilendirilir. Söz konusu personele, çalıştıkları günlerle orantılı olarak (hastalık ve yıllık izinleri dahil) ocak, nisan, temmuz ve ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödenir. Bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışma yaptıkları tespit edilenlere Başkanın teklifi, ilgili Bakanın uygun görüşü üzerine Başbakan onayı ile haziran ve aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarına kadar teşvik ikramiyesi ödenebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile söz konusu personele yapılacak diğer ödemeler Bakanlar Kurulunca tespit edilir.¹³⁹

Genel ve katma bütçeli dairelerle iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarında ve bunlara bağlı kuruluşlarda çalışanlar, ilgilinin isteği ve Başkanın uygun görmesi üzerine Anayasa Mahkemesinde sözleşmeli olarak istihdam edilebilirler. Başkanın bu konudaki talepleri ilgili kurum ve kuruluşlarla öncelikle yerine getirilir. Bu personel, ilgili kurumdan maaşsız izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek duyulmaksızın süresinde yapılır. Bu madde hükmüne göre çalışanlara, çalıştıkları süre karşılığında herhangi bir mecburi hizmet yükletilmez.

Ayrıca birinci fıkrada belirtilen kurumlardan görevli personel aylık, ödenek her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla birinci fıkradaki usulle geçici olarak Anayasa Mahkemesinde görevlendirilebilirler.

64. Madde: Uzman Çalıştırma¹⁴⁰

Başkan, siyasi parti mali denetimi ve Yüce Divan yargılamaları sırasında raportörler tarafından gerekli görülmesi halinde, üye ve raportörlerin koordinasyonunda çalışmak ve geçici olmak üzere Mahkeme dışından uzman çalıştırmaya yetkilidir. Anayasa Mahkemesi dışından uzman görevlendirilme esas ve usulleri İçtüzükte düzenlenir.

Kamu idareleri, Başkan tarafından gerekli görülen uzman personeli Anayasa Mahkemesi Başkanlığı emrine geçici olarak göndermek ve gereken her türlü yardımı sağlamakla yükümlüdür. Bu şekilde görevlendirilenler, görevli oldukları sürece kurumlarından izinli sayılır ve aylık, tazminat, yan ödeme ile diğer özlük ve sosyal haklarından yararlanmaya devam eder. Bu personele görevleri süresince (20.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak tutarda aylık ek ödemede bulunulur. Bir aydan kısa süreli görevlendirmeler için kıst hesaplama yapılır. Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir kesintiye tabi tutulmaz. Bu kişilere 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre ödeme yapılması gereken hallerde, aynı Kanunun 33 üncü maddesinin (b) bendinde sayılanlar için öngörülen ödemelerden yalnızca yol ve ikamet masrafı ödenir.

Kamu idareleri görevlileri haricinde uzman çalıştırılması hizmet alımı şeklinde gerçekleştirilir. Bu hizmet alımları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinin (b) bendi kapsamında kabul edilir.

65. Madde: İdari Personelin Adalet Bakanlığı Kadrolarına Atanması

Mahkemenin idari birimlerinde çalışan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi her türlü personel Başkanın bu konudaki talebi üzerine gerekçe gösterilmeksizin, Adalet Bakanlığınca iktisap ettikleri kadro ve aylığa uygun Adalet Bakanlığı teşkilatındaki görevlere bir ay içerisinde atanırlar.¹⁴¹

Bu şekilde atananlar, daha sonra naklen atama talebiyle Mahkemede çalıştırılmak amacıyla başvuramazlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İNCELEME VE YARGILAMA USULLERİ

Birinci Bölüm

İptal Davası

66. Madde: İptal Davası Açmaya Yetkili Olanlar

Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla doğrudan doğruya iptal davası açmaya yetkili olanlar şunlardır:¹⁴²

1. Cumhurbaşkanı;
2. İktidar ve Anamuhalefet Partisi Meclis Grupları;
3. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeleri;

İktidarda birden fazla siyasî partinin bulunması halinde, iktidar partilerinin dava açma hakkını en fazla üyeye sahip olan parti kullanır.

İktidar ve Anamuhalefet partilerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi grupları Anayasa değişikliklerinin ve kanunların şekil bozuklukları iddiasıyla iptalleri için dava açamazlar.¹⁴³

67. Madde: Şekil Bozukluğuna Dayalı İptal Davası ve Sınırı

Anayasa Mahkemesinin şekil bakımından denetimi kanunlarda son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapıp yapılmadığı; Anayasa değişikliklerinde ise, teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususlarıyla sınırlıdır.

Şekil bozukluğuna dayanan Anayasaya aykırılık iddiası mahkemelerde ileri sürülemez.

Anayasa değişikliklerine karşı iptal davaları yalnız şekil bozukluğu iddiası ile açılabilir.

Şekil bozukluğuna dayalı iptal davaları Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenerek karara bağlanır.¹⁴⁴

68. Madde: İptal Davası Açma Süresi

Anayasa değişiklikleri ile kanunların şekil yönünden Anayasaya aykırılıkları iddiası ile doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, bunların Resmî Gazetede yayımlandıkları tarihten başlayarak 10 gün; kanun hükmünde kararnamelerle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belli madde ve hükümlerinin şekil ve esas, kanunların ise sadece esas yönlerinden Anayasaya aykırılıkları iddiasıyla doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, bunların Resmî Gazetede yayımlandıkları tarihten başlayarak 60 gün sonra düşer.¹⁴⁵

Süre bitiminin hafta sonu tatili veya resmi tatillere denk gelmesi durumunda, tatilden sonraki ilk işgünü hak düşürücü sürenin son günü olarak kabul edilir.¹⁴⁶

69. Madde: İptal Davasının Açılmayacağı Haller

Olağanüstü hallerde, sıkıyönetim ve savaş hallerinde Anayasanın 121 ve 122 nci maddeleri gereğince çıkarılan kanun hükmünde kararnamelere karşı şekil ve esas bakımından iptal davası açılmaz ve mahkemelerde Anayasaya aykırılık iddiası ileri sürülemez.¹⁴⁷

70. Madde: İptal Davası Açılmasında Temsil

Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belirli madde veya hükümlerinin Anayasaya aykırılığı sebebiyle açılacak iptal davası XX. maddenin (0) numaralı bendinde yazılı siyasi parti gruplarının genel kurullarının, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine, grup başkanları veya vekilleri tarafından açılır.

Dava, 00'nci maddenin (0) numaralı bendinde yazılı Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri tarafından açıldığı takdirde dilekçede, kendilerine Mahkemece tebligat yapılmak üzere, iki üyenin adının gösterilmesi gerekir.

71. Madde: İptal Davasının Açılmasında Uyulması Gereken Esaslar

İptal davası, anayasa değişiklikleri ile kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile iptalini ihtiva eden dava dilekçesinin Genel Sekreterlikçe Yazı İşleri Müdürlüğüne havale edildiği tarihte açılmış sayılır. Davayı açanlara Genel Sekreterlikçe başvurunun kayda alındığına dair bir belge verilir.¹⁴⁸

Dava,

a) Türkiye Büyük Millet Meclisinin üye tam sayısının en az beşte biri tutarındaki üyeleri tarafından açılmakta ise dava dilekçesinde, davayı açan üyelerin ad ve soyadlarının, seçildikleri bölgelerin ve imzalarının sıra numarası altında yer alması ve bu dilekçenin, imzalan muhtevi her sayfasının o sayfada ad ve soyadları ile imzaları bulunanların milletvekili ve imzalarının da kendilerine ait olduğunun ayrı ayrı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Başkanca belirlenecek görevli tarafından imza ve mühür konulmak suretiyle onaylanmış olarak Genel Sekreterliğe verilmesi;

b) siyasi parti grupları tarafından açılmakta ise grup genel kurulu kararının tasdikli örnekleri ile dava dilekçesinde imzası olanların, grup başkanı veya vekili olduklarını belirleyen onaylı belge örneklerini dava dilekçesi ile birlikte Genel Sekreterliğe vermeleri zorunludur.

Anayasaya aykırılık iddiasıyla iptal davası açanlar, Anayasaya aykırılıklarını ileri sürdükleri hükümlerin veya sözcüklerin sınırlamasını yaparak Anayasanın hangi maddesi veya maddelerine aykırı olduğunun ve iddialarını dayandırdıkları gerekçenin neden ibaret bulunduğunu tek tek açıklamak zorundadırlar.

Anayasa Mahkemesince, dava dilekçesinin, bu maddenin ikinci ve üçüncü

fıkralarında gösterilen hususları ihtiva edip etmediği, kayıt tarihinden itibaren on gün içinde incelenir, varsa noksanlıklar kararla saptanarak 15 günden az olmamak üzere verilecek süre içinde tamamlanması ilgililere tebliğ olunur.

Dava, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeleri tarafından açılmışsa, noksanların tamamlanmasına ilişkin tebligat, XX'na maddenin son fıkrasında belirtilen üyelere, bu üyeler belirtilmemişse dava dilekçesinin en başında ad ve soyadları yazılı olan iki üyeye yapılır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen süre içinde noksanlıkların tamamlanmaması halinde iptal davası açılmamış sayıldığına ilişkin karar Kurulca verilir. Bu karar, ilgililere tebliğ olunur ve Resmi Gazetede yayımlanır.

72. Madde: Savunmanın İstenmesi

Anayasa Mahkemesi, iptali istenilen yasal düzenlenmeyi çıkaran organa iptal başvurusunun gerekçesini göndererek Başkanlıkça belirlenecek sürede iptali istenilen hükümlere ilişkin olarak bilgi ve belge göndermesini isteyebilir.¹⁴⁹

Anayasa Mahkemesi incelenmekte olan dava hakkında gerekli olan bilgi ve belgeleri ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından isteyebileceği gibi; uzmanlardan ve akademisyenlerden de görüş isteyebilir.

Anayasa Mahkemesi gerektiğinde tanık ve uzmanlara sorular sorabilir; istinabe yoluyla belge isteyebilir.¹⁵⁰

73. Madde: İnceleme Süresi

İptal başvuruları esas incelemeye karar verildiği günden başlayarak beş ay içerisinde sonuçlandırılır. Acil durumlarda bu süre üç ayı aşamaz.¹⁵¹

74. Madde: İptal Başvurularının Reddi

Anayasa Mahkemesi, iptal davası başvurusunu;

- a) Kanunu çıkaran iktidar partisi tarafından yapılmışsa;¹⁵²
 - b) Öngörülen başvuru süresi geçmişse;
 - c) İptali istenen hüküm değişmişse;
 - d) Gerekçe açık bir şekilde temelden yoksunsa;
- başvuruyu reddeder.

İptal isteğiyle başvuran kişi ve kurumlar karar verilmeden önce herhangi bir aşamada başvurularının kayıttan düşülmesi talebinde bulunabilirler. Anayasa Mahkemesi salt çoğunlukla talep hakkında karar verir¹⁵³

75. Madde: Başvurunun Geri Çekilmesi

[1] İptal başvurusunda bulunan taraf, başvurunun gündeme alındığı güne kadar herhangi bir aşamada başvurusunu geri çekebilir¹⁵⁴

[2] İptal başvurusunda bulunan tarafın başvurusunu geri çekme isteği Kurulun salt çoğunlukla aldığı bir kararla kabul edilebilir.¹⁵⁵

76. Madde: Cumhurbaşkanından Gelen Başvurular

Cumhurbaşkanı, yasa ile uygun bulunarak yayımlanmak üzere kendisine gönderilen uluslararası antlaşma ve sözleşmeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin özlük haklarına ilişkin kanunları ve Kanun Hükmünde Kararnameler için yetki kanunlarını, Anayasaya uygunluğunu denetlemek amacıyla, yedi gün içinde Anayasa Mahkemesine gönderir. Anayasa Mahkemesi 30 gün içinde karar verir.¹⁵⁶

77. Madde: Anayasaya Aykırılığı İddia Edilemeyecek Düzenlemeler

Anayasanın 174. maddesinde sayılan İnkılap Kanunlarının 7 Kasım 1982 gününde yürürlükte bulunan hükümleri aleyhine Anayasaya aykırılık iddiasıyla ve Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.¹⁵⁷

78. Madde: Antlaşmaların Anayasa'ya Aykırılığının İleri Sürülmesi

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar aleyhine, Anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.¹⁵⁸

Bununla birlikte, Anayasa'nın 90. maddesinin 1. ve 4. fıkraları gereğince kabul edilen onaylamayı uygun bulma kanunları aleyhine dava açılabilir.¹⁵⁹

Anayasa Mahkemesi yapacağı incelemede şekil ve esas yönünden uluslararası anlaşmaların Anayasa'ya aykırılığını öncelikle ve ivedilikle inceler. Her durumda 30 gün içerisinde kararını verir. Bu süre zarfında Cumhurbaşkanı onaylamayı askıya alır.

Anayasa Mahkemesi uluslararası antlaşmanın uygun bulunduğuna dair kanunun Anayasa'ya aykırı olduğuna karar verirse, anlaşma onaylanmaz.¹⁶⁰

İkinci Bölüm

İtiraz Davası

79. Madde: İtiraz Davası Açma Hakkı

Bir davaya bakmakta olan mahkeme veya nesnel hukuk kurallarını uygulayarak bir davayı çözmekle görevli yasayla kurulmuş, yargı bağımsızlığı ve güvencesine sahip olan tarafsız bir mercii;¹⁶¹

1. O davada doğrudan uygulanacak veya kararı etkileyecek bir yasa veya Kanun Hükmünde Kararname hükmünü veya hükümlerini Anayasaya aykırı görürse; bu yoldaki gerekçeli kararı; veya,¹⁶²

2. Taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının sağlam hukuksal gerekçelere dayandığı kanısına varırsa, bu konuda tarafların görüşleri ve hangi hüküm veya hükümlerin

Anayasa'ya aykırı olduğunu içeren gerekçeli kararı;

Başvuru ile ilgili belgelerin onaylı örneklerini Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderir.

Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi bulmayan veya açık bir şekilde dayanaktan yoksun bulan mahkeme veya yargı mercii bunun gerekçesini açıklamak zorundadır.¹⁶³ Mahkemenin Anayasaya aykırılık iddiasının ciddi görmemesi halinde bu iddia temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır.

Anayasa Mahkemesi, bir davada uygulayacağı bir kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varırsa, bu sorunu bir önmelele yaparak Anayasa'ya aykırılık durumunu re'sen görüşüp karar bağlar.¹⁶⁴

Açık bir şekilde ciddiyetten yoksun veya hukuksal anlamda dayanaktan mahrum bulunan başvurular esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.^{165 *166}

80. Madde: Başvuru Dilekçesinin İçeriği

Anayasa Mahkemesine yapılacak yazılı itiraz başvurularında aşağıdaki bilgi ve belgelerin bulunması zorunludur:

- a) Anayasa Mahkemesi Başkanlığına hitaben yazılan iptali istenen kuralların hangi nedenlerle anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarının ayrı ayrı belirtildiği gerekçeli başvuru kararının aslı,
- b) Gerekçeli başvuru kararının verildiği oturum tutanağının onaylı örneği,¹⁶⁷
- c) Tarafların iddia ve savunmaları,
- d) Başvuru kararı ekinde yer alacak ilgili belgelerin her sayfasında, onaylayanın adı ve soyadı, unvanı, onay tarihi ve mahkeme mührü,
- e) Davanın süresi içerisinde açıldığını gösterir bilgi ve belgenin onaylı örneği
- f) İptali istenilen hükmün hangi nedenle davada uygulanacak kurallar olduğu,
- g) Başvuruya ekli belgelerin nelerden ibaret olduğu,
- h) İptali istenilen hükümlerin fotokopileri¹⁶⁸,
- i) Yargılamanın aşaması¹⁶⁹
- j) Başvuran Mahkemenin irtibat numaraları ve varsa elektronik posta adresleri

81. Madde: İtiraz Davasında İlk İncelemenin Kapsamı

Yapılacak başvurularda aşağıdaki şartların gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılır:

- a) Başvurunun yazılı ve Türkçe olarak açık ve hukuksal bir dille yazılıp yazılmadığı,
- b) Başvuran makamın gerçek anlamda bir mahkeme olup olmadığı,
- c) Başvuran mahkemenin olayda görevli ve yetkili olup olmadığı,
- d) Başvurunun Anayasa Mahkemesinin incelemekle görevli olduğu konular içine girip girmediği
- e) Başvuru re'sen yapılmışsa başvuran mahkemeyi iptale götürün gerekçenin ne olduğu,

- f) Başvuru tarafların talebiyle yapılmışsa, taraflarının iptal istemi ile ilgili görüşlerinin dinlenip dinlenmediği,
- g) Başvurunun hangi madde veya hükümleri kapsadığı, iptali istenen hüküm veya hükümlerin tamamının olayda uygulanma kabiliyeti olup olmadığı,
- h) Hakim veya Mahkeme heyetinin bütün üyelerinin imzalarının bulunduğu, oturum tutanağından ayrı yazılmış bir gerekçeli başvuru kararının aslının gönderilip gönderilmediği,
- i) Gerekçeli kararın sağlam hukuksal gerekçelere dayanıp dayanmadığı,
- j) Aynı konuda daha önce verilmiş bir Anayasa Mahkemesi kararı varsa bu kararın on yıl içerisinde verilip verilmediği, on yıl geçmişse hangi hukuksal ve maddi gerekçelerle yapılan başvurunun daha önceki başvurudan farklı olduğunun ayrıntılı olarak açıklanıp açıklanmadığı,
- k) İlgili belgelerin fotokopilerinin mahkeme kaleminde aslının aynısı olduğunu gösteren mührün bulunup bulunmadığı
- l) İptali istenen hükümlerin fotokopilerini ekli olup olmadığı
- m) İptali istenen hükmün hangi gerekçe ile olaya uygulanacak kural olduğu,
- n) Dosya içeriğini ve ekli belgelerin listesini gösteren bir kaydın mevcut olup olmadığı.¹⁷⁰

82. Madde: Başvuruya Engel Olan Durumlar

Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra 10 yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.

Aynı hükmün aynı gerekçe ile iptalinin istendiği birden çok dosya olması durumunda başvuran mahkeme veya mercii bunlardan sadece bir tanesini gönderir.¹⁷¹ Yapılan bu başvuru ile aynı nitelikteki dosyalar hakkında da bekletici sorun kararı verilmiş sayılır.

83. Madde: İtiraz Başvurularının İncelenmesi

Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliği, gelen evrakı Yazı İşleri Müdürlüğüne havale eder ve keyfiyeti ilgili mahkemeye bir yazı ile bildirir. Yapılan başvuru Anayasa Mahkemesinin resmi internet sitesinde duyurulur.¹⁷²

[1] Gelen başvurular Başkanın bilgisine sunulur. Başkan, raportörlerin iş yükünü ve verimliliğini, dosyanın niteliğini de dikkate alarak konuyu esastan incelemek üzere bir raportörü görevlendirir.¹⁷³

Raportör beş gün içerisinde ilk incelemeyi yapar ve raporunu Başkana sunar. Başkan gerekli incelemeyi yaptıktan sonra dağıtılmak üzere raporu Yazı İşleri Müdürlüğüne havale eder.

[2] Gelen başvurular Başkanın bilgisine sunulur. Başkan gelen dosyayı iki asıl ve bir yedek üyeden oluşan üç kişilik ön inceleme komisyonuna havale eder.¹⁷⁴ Komisyon, başvuru

şartlarını taşımayan dosyaları eksikliklerini tamamlamak gerekçeleriyle birlikte üzere iade eder. Şekil şartlarını yerine getiren başvurular gündeme alınmak üzere Başkanın bilgisine sunulur.

[1-2] Dağıtım tarihinden itibaren yedi iş günü içerisinde Genel Kurul başvurunun ön incelemesinin kabul edilip edilemeyeceği hakkında nihai kararını verir. Verilen geri çevirme kararları gerekçesiyle birlikte başvuran mahkemeye bildirilir.

Noksanlığı tespit edilen başvurular noksanlıkların tamamlanması amacıyla geri gönderilir. Başvurma şartları esastan yoksun olan davalar, aynı gerekçe ile bir daha aynı mahkeme tarafından Anayasa Mahkemesine gönderilemez.

Gerekli başvuru şartlarını sağlayan başvurular hakkında esastan görüşülmek amacıyla ilk inceleme aşamasına katılan raportör tarafından üç ay içerisinde bir rapor hazırlanır. Üç ay içinde hazırlanmayan raporun hangi gerekçelerle bitirilmediğini ilgili raportör, gerekçeli ve yazılı bir şekilde Başraportöre bildirir. Başkan raportörün gerekçesini haklı bulmadığı takdirde, keyfiyeti ilgili raportörün siciline işlenmek üzere Personel Müdürlüğüne gönderilir.

Raportör tarafından teslim edilen rapor ve karar taslağı¹⁷⁵ Başkan tarafından gündeme alınır.

84. Madde: Başvurunun Reddi

Anayasa Mahkemesi yukarıdaki şartları gerçekleştirilmeyen başvuruları tamamlanmak üzere iadesine karar verir. Başvuran mahkeme iade kararı kendisine ulaştığı andan itibaren bir ay içerisinde eksiklikleri tamamlayarak geri göndermediği takdirde, esas dosyası kapatılır.¹⁷⁶

85. Madde: İnceleme Süresi

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine noksansız olarak gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse ilgili mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır.¹⁷⁷ Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse mahkeme buna uymak zorundadır.

Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği ret kararının yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe, aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.

Üçüncü Bölüm

İptal ve İtiraz Davalarına İlişkin Ortak Hükümler

86. Madde: Gerekçe ile Bağlı Olmama

Anayasa Mahkemesinin kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanma zorunluluğu yoktur. Anayasa Mahkemesi taleple bağlı kalmak şartıyla başka gerekçeyle de Anayasaya aykırılık kararı verebilir.

Ancak, başvuru, kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya İçtüzüğü'nün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhinde yapılmış olup da, bu belirli madde veya hükümlerin iptali kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya İçtüzüğü'nün bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, Anayasa Mahkemesi, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla, kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya İçtüzüğü'nün diğer hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir."¹⁷⁸

87. Madde: Gündeme Alınan Dosyaların Görüşülmesi

Gündem yedi gün öncesinden belirlenir.¹⁷⁹

Gündeme alınan dosyalar hakkında kamuoyunu bilgilendirici bir duyuru yapılır.

Başkan, ekonomik, sosyal veya siyasal yönden önem arzeden veya yürürlüğü durdurulması istemi kabul edilmiş dosyaları ivedilikle ve öncelikle gündeme alır.

Görüşme gününün belirlenmesinde dosyaların niteliklerine göre üyelere okumaları için uygun bir süre verilir. Bu süre beş günden aşağı olamaz.

Görüşmeler gizlidir. Başkan aksi yönde karar almadığı sürece esas dosyasını hazırlayan raportörler görüşmelere katılırlar.¹⁸⁰

88. Madde: Başvuruların Reddi

Anayasa Mahkemesi aşağıdaki şartların gerçekleşmesi durumunda başvuruları reddeder:

- a) Başvuran kişi veya makam görevli ve yetkili değilse.
- b) İncelenmesi istenilen kural Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisine girmiyorsa.
- c) Aynı hüküm hakkında Anayasa Mahkemesinin bir red kararı varsa.
- d) İptali istenilen kural hakkında daha önce yapılan ve sonuçlandırılmamış bir başvuru varsa.
- e) Başvuru hukuksal olmayan saiklerle yapılmışsa.¹⁸¹

Dördüncü Bölüm

Siyasi Parti Kapatma ve

Dokunulmazlığın Kaldırılması Davaları

89. Madde: Siyasi Partilerin Kapatılması Davalarına İlişkin Genel Hükümler

Anayasa Mahkemesi, talep üzerine siyasi partilerin Anayasanın 69. maddesinde sayılan eylemlerinden ötürü beşte üç çoğunlukla kapatılmasına veya dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebilir.

Siyasi partilerin kapatılması, ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması veya ihtar konusunda dava açma hakkı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına aittir.

[Anayasa Mahkemesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından talep edildiği takdirde veya *re'sen* bir siyasi partinin faaliyetlerini esas hakkında karar verinceye kadar durdurabilir.]¹⁸²

90. Madde: Siyasî Partilere İhtar Verilmesi

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, bir siyasi partinin Siyasi Partiler Kanununun 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine *re'sen* yazı ile başvurusu üzerine yaptığı incelemede aykırılık görürse bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı verir.

91. Madde: Siyasî Partilerin Kapatılması Davaları

Siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemesi Kanununun davanın mahiyetine uygun hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır.¹⁸³ Bu davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve kapatılması istenilen siyasi partinin genel başkanı veya tayin edeceği bir yetkilinin sözlü açıklamalarına başvurulur.

Başkan, başvurunun incelenmesi için bir raportör görevlendirir. Raportör, 10 gün içinde ilk inceleme raporunu hazırlayarak raporunu Kurula sunar. Başvuru hakkında esasa geçilmesine karar verildiği takdirde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve kapatılması istenen siyasî partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilinin savunması dinlenir.¹⁸⁴

Anayasa Mahkemesi gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek için ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırabilir; bu halde, tebligat hükümleri uygulanmaz.¹⁸⁵

Siyasi parti kapatma davası sonucunda verilen karar Resmi Gazete’de yayımlanır.

Anayasa Mahkemesince verilen kararlar kesindir.

92. Madde: Dokunulmazlığın Kaldırılması ve Milletvekilliğinin Düşmesi Durumlarında İptal İstemi

Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı, ilgili milletvekili veya milletvekili olmayan bakan ile diğer bir milletvekili iptal istemi ile başvurabilir. Bu istem, Anayasa Mahkemesince 15 gün içinde karara bağlanır.

İptal istemine konu oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı Anayasa Mahkemesine başvurma hakkı, kararın alındığı günden başlayarak yedi gün sonra düşer.

[XX nci maddenin birinci ve ikinci, 30 uncu ve 31 inci maddelerin birinci fıkraları ve 32 nci madde hükümleri, bu halde de uygulanır]

Söz konusu iptal istemlerinde, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, ilgilinin ibraz etmesini beklemeksizin gerekli evrakı doğrudan getirir.¹⁸⁶

Beşinci Bölüm

Siyasi Partilerin Mali Denetimi

93. Madde: Genel Hükümler

Anayasa Mahkemesi her yıl temmuz ayında, ilgili yıl içerisinde denetleyeceği siyasi partilerin hangileri olduğunu, denetimin çerçevesini ve denetimi yapılacak parti örgütlerini belirler. Keyfiyeti ilgili partilere tebliğ eder. Liste kamuoyuna duyurulur.¹⁸⁷

Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin hesap, gelir, gider, sahip oldukları taşınır veya taşınmaz malları ve bunlara ilişkin işlemlerin¹⁸⁸ yılı içinde veya yıllar itibariyle gelir ve giderlerin amaçlarına ve mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin ise kanuna uygunluğunu denetler.¹⁸⁹

Anayasa Mahkemesi;

a) Siyasi partilerin yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı ve nakdi yardım aldıklarına ilişkin bir şikayet olduğunda, veya

b) Bir siyasi partinin teşkilat ve üye sayısı açısından ülke genelinde kamuoyunu etkileyecek bir büyüklüğe sahip olduğu kanısını taşıdığına,

İncelemeyi kendisi yapar.

Diğer durumlarda kesinhesapları incelenmek üzere Sayıştaya gönderir. Bu amaçla

Sayıştay içerisinde faaliyet gösterecek bir Siyasi Parti Mali Denetimi Kurulu kurulur.

[*Bkz. Geçici Madde 6]

94. Madde: Uygulanacak Hukuk Kuralları

Bu Kanunda düzenlenmeyen konularda Siyasi Partiler Kanunu'nun "Anayasa Mahkemesince Yapılacak Mali Denetim" başlığı altında yer alan 74 ve 75. madde hükümleri uygulanır.

Tüm Partilerin Uyacağı Standart Bir Muhasebe Sisteminin temel ilkeleri, siyasi partilerin birleştirilmiş kesinhesaplarında hangi unsurların yer alacağı, Siyasi Parti Muhasebe Yönetmeliğinde gösterilir.

95. Madde: Denetimin Şekli

Anayasa Mahkemesi denetimini evrak üzerinde yapar. Denetimler sırasında gerekli görülmesi halinde, raportörlerle birlikte Sayıştay içerisinde uzmanlar çalıştırılabilir veya bilirkişi görevlendirilebilir. Bilirkişinin hukuki durumu, yetkisi ve sorumluluğu genel hükümlere tabidir.¹⁹⁰

Denetimin ilk ve esas inceleme aşamalarına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler İçtüzükte gösterilir.

Altıncı Bölüm

Yüce Divan Yargılaması

96. Madde: Yüce Divanın Oluşumu

Yüce Divan, başkan ve on asıl üye ile toplanır.

97. Madde: Yüce Divana Sevk Kararı

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanların Yüce Divana sevkine ilişkin delil ve belgeleri ve Meclisi bu konuyu ciddi bulmaya sevk eden nedenlerini içeren başvuru kararını Anayasa Mahkemesine sunması üzerine kamu davası açılmış olur. Anayasa Mahkemesi bu kararın onaylı bir örneğini suçlanan kişilere gönderir.¹⁹¹

98. Madde: Savcılık Görevi

Yüce Divanda savcılık görevini, Cumhuriyet Başsavcısı veya Cumhuriyet Başsavcivekili yapar. Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarında bir veya birkaçı da Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekiliyle birlikte duruşmaya iştirak edebilir.

Yüce Divanda sanığın sorguya çekilmesi sırasında üyeler ve Cumhuriyet Başsavcısı veya Cumhuriyet Başsavcivekili, Başkanın izni ile sanığa soru sorabilirler.

99. Madde: Yargılama İlkeleri

Başkan, duruşmaların başlamasından önce aşağıdaki hususların gerçekleştiğini kontrol eder:

Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla çalışırken, maddi ve usul hukukuna ilişkin kurallara göre duruşma yapar ve hüküm verir.

Yüce Divan istinabe yoluna başvuramaz.

Suçtan zarar görenlerin katılma talebinde bulunmaları ve şartların bulunması durumunda taleplerinin kabulü mümkündür.

Bakanların görevleri sebebiyle işledikleri suçlarla ilgili olarak dava zamanaşımının milletvekilliği süresince işlemez.

100. Madde: Duruşmada Sanığın Hazır Bulunmaması

Yüce Divanda sorgusu yapılmış olan sanığın sonraki oturumlara gelmemesi ve Yüce Divanca da duruşmada hazır bulunmasına gerek görülmemesi hallerinde, duruşmadan vareste tutulma istemi bulunmasa dahi gıyabında duruşmaya devam edilerek kamu davası sonuçlandırılabilir. Müdafî her zaman duruşmada hazır bulunabilir.

101. Madde: Duruşma Safahatının Teknik Araçlarla Kaydolunması

Duruşma süreci, Başkanın uygun göreceği teknik araçlarla kaydolunur. Bu kayda dayanılarak düzenlenen duruşma tutanaklarının her sayfası Başkan ile tutanağı düzenleyen zabıtkatibi tarafından imzalanır.

Bu tutanakların duruşma safahatına uygun olmadığına ilişkin iddialar, Yüce Divanca incelenip karara bağlanır.

Duruşmalarda fotoğraf çekme, filme alma ve görüntülü kayıt yapma Başkanın izniyle mümkündür.¹⁹²

102. Madde: Duruşma Dili

Duruşmaların dili Türkçedir. Duruşmalarda ana dili Türkçe olmayanlar kendi ana dillerini kullanabilir. Kendisine Mahkeme tarafından bir tercüman verilir.

103. Madde: Hüküm

Yüce Divan talebin reddi veya kabulü şeklinde hüküm verir. Hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve faili hakkında verilir. Mahkeme, fiilin nitelendirilmesinde iddia ve savunmalarla bağlı değildir. Yüce Divan kararları kesindir. Kararlar salt çoğunlukla alınır.

Yedinci Bölüm

Yargılamaya İlişkin Diğer Hususlar

104. Madde: Toplantılara Katılmaya Engel Olan Durumlar

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri;

- a) İptali istenen konuda daha önce hukuki mütalaada veya hazırlanmasına katkıda buldukları hükümlerin iptali istemine;¹⁹³
- b) Kendilerine ait olan veya kendilerini ilgilendiren dava ve işlere;
- c) Aralarında evlilik bağı kalkmış olsa bile eşinin, kan veya akrabalık yönünden üstsoy ve altsoyunun, dördüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan yönünden ve akrabalığı doğuran evlilik kalkmış olsa bile üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) akrabalık yönünden yan hısımlarının veya aralarında evlatlık bağı bulunan kimselerin dava ve işlerine;
- d) Dava ve iş sahiplerinin vekili, vasisi veya kayyımı sıfatıyla hareket ettiği dava ve işlere;
- e) Hakim, savcı, hakem sıfatıyla bakmış veya tanık ya da bilirkişi olarak beyanda bulunmuş olduğu dava ve işlere;
- f) Danışma görüşü ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere,
Bakamazlar.

Çekinmeyi gerektiren bir nedenin olduğunu öğrenen Anayasa Mahkemesi üyesi durumu Başkana derhal bildirir.¹⁹⁴ Karar aşamasından önceki talepleri Başkan, karar aşamasında ise Kurul salt çoğunlukla karar verir.

105. Madde: Başkan ve Üyelerin Reddi

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hallerin dava açılmadan veya iş Mahkemeye gelmeden önce mevcut olduğu iddiası ile reddolunabilirler.

Bu takdirde, Kurul reddedilen üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin kararını verir.

Ret şahsidir. Heyetin toplanmasına mani olacak sayıda üyenin reddine ilişkin talepler dinlenmez.

106. Madde: Ret Dilekçesinin Reddi

Ret dilekçesinde, ret sebeplerinin açıkça gösterilmesi ve lüzumlu ispat vasıtalarının hep birlikte bildirilmesi gereklidir. Bu şartları kapsamayan dilekçeler reddolunur. Yemin delil teşkil etmez.

107. Madde: Çekinme

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin, *bir üst maddede yazılı sebeplere* dayanarak davaya veya işe bakmaktan çekinmeleri halinde, Kurul çekinme isteğinde bulunan Başkan veya üyenin de iştirakiyle konu hakkında kesin kararını verir. Ancak, çekinme isteğinde bulunan üye oylamaya katılamaz.

108. Madde: Genel Kurulun Toplanamaması Halinde Yapılacak İşlem

Görevleriyle ilgili suçlardan dolayı yargılanmaları gereken Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin sayısı Genel Kurulun oluşumuna engel olacak sayıda fazla olduğu veya ret ve çekinme nedeniyle Genel Kurulun toplanamaması durumunda, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca 15 gün içerisinde seçilecek 15 kişilik bir heyet görevlendirilir. Heyetin çalışma tarzı Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünde gösterilir.¹⁹⁵

44 S.K.- önerge (özgün metin): "Anayasa Mahkemesinin Başkan, üye ve yedeklerinin görevleriyle ilgili suçlardan dolayı muhakemeleri icabeylediği ahvalde bunların adedi kurulun teşekkülüne mani olacak kadar fazla olduğu veyahut ret ve istinkaf sebebiyle kurul teşekkül edemediği takdirde bunları yerine o muayyen işe munhasır olmak üzere her iki meclisçe 15 gün içinde seçilecek 10 ar kişiden 20 kişilik bir heyet tavzif olunur. Bu Heyetin çalışma tarzı Anayasa Mahkemesi İçtüzüğüne göre düzenlenir".

109. Madde: Yersiz Ret İstemleri

Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin reddine ilişkin istemlerin reddi halinde, ret isteyen Mahkemece, ret isteminin mahiyetine göre, yüz liradan bin liraya kadar para cezası alınır.

Yukarıdaki fıkraya göre hükmolunacak para cezası Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununa göre tahsil edilir.

110. Madde: Bilgi ve Belge Gönderme

Anayasa Mahkemesince incelenmekte olan bir dava dolayısıyla, Adalet Bakanı, Hükümet, dava ile ilgisi olan kamu ve özel hukuk tüzel kişileri konuyla ilgili bilgi, belge ve raporları dosyaya işlenmek üzere Anayasa Mahkemesine gönderebilirler.¹⁹⁶

111. Madde: Tanık ve Bilirkişilerin Dinlenmesi

Anayasa Mahkemesinde bakılan dava veya işler dolayısıyla bilgisine başvurulmuş bilirkişi veya tanığın dinlenmesi, usul kanunları gereğince resmi bir makamın iznine bağlı bulunup da Devlet menfaatlerine zararlı olacağı mülahazasıyla izin verilmediği takdirde; Kurul izin vermeye yetkili kimsenin sözlü veya yazılı mütalaasını aldıktan sonra, izin vermemenin yersizliğine üçte iki çoğunlukla karar verirse, bilirkişi veya tanık sır saklama ödevine dayanamaz.

Cumhurbaşkanı adına Cumhurbaşkanının tensip edeceği görevli sözlü açıklamada bulunur.

112. Madde: Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü

[1] Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarıyla idare makamları ve bütün gerçek ve tüzelkişiler ve kuruluşlar Anayasa Mahkemesinin istediği bilgi, evrak ve belgeleri, 30 gün içinde vermekle yükümlüdürler. Açıklanmasında Devletin yüksek menfaatlerine zarar vermesi umulan ve sır halinde saklanması gereken bilgilerin verilmesinden, evrak ve belgelerin gönderilmesinden ilgili makam kaçınabilir.

Anayasa Mahkemesi bu hususta karara varmadan önce, yetkili kimselerden sözlü izahat isteyebilir. Bu yoldaki açıklamalar tutanağa geçirilmez. Söz konusu bilgi, evrak ve belgelerin istenmesi zaruretine Anayasa Mahkemesince üçte iki çoğunlukla karar verildiği takdirde istenen bilgi, evrak ve belgelerin verilmesi mecburidir.

Yukarıdaki fıkra hükümlerine nedensiz yere aykırı hareket eden veya belge teminini güçleştiren kamu görevlileri, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun XXX nci maddesine göre cezalandırılır.¹⁹⁷

[2] Anayasa Mahkemesi, yasama, yürütme, yargı organları, özel kurum ve kuruluşlar ve bireylerden incelenmekte olan davalarla ilgili olarak bilgi ve belge isteme hakkına sahiptir.^{198**199}

Bu istemi yerine getirmeyenler veya savsayanlar hakkında yasal işlem yapılır.²⁰⁰

[3] Anayasa Mahkemesi, bu Kanun veya diğer kanunlarla kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu idareleri ve görevlileri ile diğer gerçek ve tüzel kişilerle (*bankalar dahil*) doğrudan yazışmaya, bilgi ve belge istemeye, gerekli gördüğü her türlü belge, kayıt ve işlemi görmeye veya dilediği yere getirtmeye ve sözlü bilgi almak üzere her derece ve sınıftan kamu görevlileri ile ilgilileri çağırmaya, denetimi ile ilgili idare ve diğer tüzel kişilerden temsilci istemeye yetkilidir.²⁰¹

113. Madde: Bilgi ve Belgelere Erişim Hakkı

Anayasa Mahkemesi önünde incelenmekte olan davalarla hukuksal ilişkisi olan taraflar Başkanın izniyle dosyadaki belgelerin örneklerini inceleme hakkına sahiptir.

Başkanın izin vermemesi halinde, konuya ilişkin itiraz üç gün içerisinde yapılır. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu konu hakkında nihai kararı verir.²⁰²

114. Madde: Araç, Gereç ve Personelden Yararlanma

Başkan, Yüce Divan, siyasi parti kapatma ve sözlü açıklamalarda duruşmanın gerekli kıldığı durumlarda Devlet kurum ve kuruluşlarına ait araç, gereç, stenograf ve teknik personelden yararlanmak için istemde bulunabilir. Bu istemler, ilgili makamlarca hemen yerine getirilir.

115. Madde: İnceleme Usulü ve İlgililerin Çağırılması

Anayasa Mahkemesi gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek üzere incenmekte olan konuyla ilgili bilgi ve uzmanlığı olan kişileri Mahkemeye davet eder.

Bilgisine başvuru yapan kişiler sorulan sorulara tarafsız ve gerekçeli cevap vermek zorundadır. Bu kişiler talep etmeleri halinde dosyadaki bilgi ve belgelere erişim hakkına sahiptirler.

Cumhurbaşkanı adına Cumhurbaşkanının tensip edeceği görevli sözlü açıklamada bulunur.

116. Madde: Tebligat

“Anayasa Mahkemesi XX uncu madde uyarınca sözlü açıklamaların dinlenmesine karar verdiği takdirde, ilgililere, tayin edilecek günde Mahkemede hazır bulunmalarını veya temsilci göndermeleri lüzumunu ve hazır bulunmaz veya temsilci göndermezlerse gerekli incelemenin dosya üzerinde yapılacağını belirten bir davetiye gönderir.

XX nci maddenin (3) numaralı bendinde yazılı milletvekillerinden XX nci maddenin ikinci fıkrasında gösterilen üyeler, sözlü açıklamalarda hazır bulunabilirler. XX inci maddenin (1) ve (2) numaralı bentlerinde yazılı hallerde, XX nci maddenin (2) numaralı bendinde zikredilen ve iptali istenen kanun, kanun hükmünde kararname veya İçtüzüğün veya bunların belli madde veya hükümlerinin Anayasaya aykırı olmadığı kanaatinde bulunan, iptal davası açma hakkına sahip siyasî parti grupları, XX nci maddenin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca Anayasa Mahkemesine yazılı mütalaa verebilirler. Anayasa Mahkemesi lüzum gördüğü takdirde, bu siyasî parti gruplarının sözlü açıklamalarını dinlemek üzere iki temsilci isteyebilir”.²⁰³

117. Madde: Vekâletname

Anayasa Mahkemesine başvurma hakkını haiz olanlar, kendilerini, noterden tasdikli özel vekâletnameli bir veya birkaç avukat tarafından temsil ettirebilirler. XX uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.²⁰⁴

118. Madde: Harç, Vergi ve Resimden Muafiyet

Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün, uygun bulma kanunu ile kabul edilmiş uluslararası antlaşmaların Anayasaya aykırılığı sebebiyle yapılan başvurular ile mahkemelerden somut norm denetimi yapılması amacıyla gelen istekler ve bunlara bağlı tasdikli örnekler ve Anayasa Mahkemesince bu konularda alınacak kararlar ve yapılacak işlemler ile 000. maddenin 00 numaralı bendi gereğince yapılacak istem ve işlemler harç, vergi ve resme tabi değildir.²⁰⁵

119. Madde: Duyuru

Yapılan başvurunun Anayasa Mahkemesi gündemine alındığı Mahkemenin resmi internet sitesinde duyurulur.

Başvuru hakkında verilen kararın sonucundan başvuran merciye tebliğ edilir. Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararları Meclise ve Bakanlar Kuruluna yazı ile tebliğ edilir.

120. Madde: Dilekçenin reddi

Anayasa Mahkemesinin görevine girmeyen konulara ve yargısal işlere ilişkin dilekçeler reddolunur. Ret kararı, dilekçe sahibine tebliğ edilir.²⁰⁶

121. Madde: Yedek Hukuk Kuralları

[1] Bu kanunda düzenlemeyen usul kurallarına ilişkin sorunlarda, Anayasa Mahkemesi çözülmesi gereken sorunun özelliklerini de dikkate alarak adli, idari ve ceza yargılamasına ilişkin hukuk kurallarını uygular.²⁰⁷

[2] Anayasa Mahkemesi bu kanunda yer almayan yargılama usullerini, eldeki davanın uygulanan yargılama usullerini kıyas yoluyla tatbik ederek kullanır.²⁰⁸

Yedinci Bölüm

Kararlar

122. Madde: Anayasa Mahkemesi Kararlarının Çeşitleri

Anayasa Mahkemesi yargısal kararları şunlardır:

- a) İptal ve red kararı.
- b) Siyasi parti kapatma kararı.
- c) Yüce Divan kararı.
- d) Yürürlüğü durdurma kararı.
- e) Birleştirme kararı.
- f) Karar verilmesine yer olmadığı kararı.
- g) Ara kararı.
- h) Yargılamanın yenilenmesi kararı.

[Anayasa Mahkemesinin Uyuşmazlık Mahkemesine başkan seçimi, üyeliğin düşürülmesi, içtüzük değişimi ve Mahkeme yönetimine ilişkin olarak alacağı kararlar idari niteliktedir.]

123. Madde: Oylama Şekli ve Karar Nisabı

Anayasa Mahkemesi kararları salt çoğunlukla alınır. Anayasa değişikliklerinde iptale karar verilebilmesi ve siyasi partilerin kapatılabilmesi davalarında beşte üç oy çokluğu aranır.

Açık yapılan oylamaya en kідemsiz üyeden başlanır. Kurul, oylamanın gizli olmasını salt çoğunlukla karara bağlayabilir.²⁰⁹

İdari nitelikteki kararlarda toplantı ve karar nisabının hesaplanmasında asıl ve yedek üyelere ilişkin Genel Kurulun üye sayısı dikkate alınır.

124. Madde: Kararların Yazılması ve Kontrolü

Başkan, karar taslağının hazırlanması amacıyla bir üyenin denetiminde çalışacak raporun hazırlığını yapmış bir veya birkaç raportörü görevlendirir. Hazırlanan taslak sorumlu üyenin kontrolünden sonra Kararlar Müdürlüğüne bir ay içerisinde teslim edilir.

Anayasa Mahkemesinde kararlar metinlerinin kontrolü amacıyla üyelerden oluşmuş iki heyet kurulur. Kararların heyetlere sevki Başkan tarafından yapılır. Heyetlerde görüşülen kararların imzalanmasından önce Kararlar Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan editoryal komitesince redaksiyonu yapılır²¹⁰

Komite yedi gün içerisinde karar metnini gözden geçirir. İnceleme sırasında kararda anlamı veya hukuksal bütünlüğü bozacak ifadeler olduğu veya tenakuzlar bulunduğu takdirde, keyfiyet Başkana bildirilir.

Başkan Komiteden gelen kararı tekrar incelenmek üzere incelemeyi yapan heyete geri gönderir.

125. Madde: Kararın İlgili Makamlara Bildirilmesi

Bir hükmün iptaline karar verildiği ve bazı hukuki ilişkilerin yorumu gerektirdiği hallerde, Anayasa Mahkemesinin kararı ilgili mercilere gerekli işlemlerin yapılması amacıyla bildirilir.

Kararların gereği gibi yerine getirilmemesi, yerine getirilmekte kaçınılması veya yerine getirilmesinin engellenmesi hukuksal sorumluluğu gerektirir²¹¹

126. Madde: Anayasa Mahkemesi Kararlarının Özelliği

Anayasa Mahkemesi kararları kesindir. İptal kararları geriye yürümez.²¹²

Anayasa Mahkemesi kararları Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri ve kuruluşları bağlar.²¹³

Yüce Divan ve siyasi parti kapatma kararları gibi duruşmalı verilen kararlar dışında yargılamanın yenilenmesine konu olmaz.

[Uluslararası antlaşma hükümleri saklı kalmak üzere, Anayasa Mahkemesi kararları aleyhine herhangi bir organa temyiz için başvurulamaz.²¹⁴]

Anayasa Mahkemesi kararlarını karar tarihinde yürürlükte olan Anayasa hükümlerine göre verir.²¹⁵

Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü veya bunların belirli madde veya hükümleri, iptal kararının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar.²¹⁶

Gerekli gördüğü hallerde Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, iptal kararının Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

Anayasa Mahkemesi bir kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli hükümlerinin iptali halinde meydana gelecek olan hukuki boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette görürse, yukarıdaki fıkra hükmünü uygular ve boşluğun doldurulması için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Başbakanlığa bilgi verir.

Anayasa Mahkemesi, bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Anayasa Mahkemesi kararları gerekçeli olarak yazılır. İptal kararlarının gerekçesi yazılmadan açıklanamaz. Bu hüküm iptal ve red kararlarının sonuç kısmının karar sonrası açıklanmasına mani değildir.²¹⁷

Kararlar, inceleme veya yargılamaya katılan başkan ve üyeler tarafından imzalanır.²¹⁸ Muhalif kalanlar, kararda muhalefet nedenlerini açıklarlar. Kararlar ilgililere bu şekliyle tebliğ olunur.

Kararlar Resmi Gazete'de iptal veya red kararının verildiği günden başlayarak üç ay içinde yayımlanır. "Aynı hükmün iptaline ilişkin aynı türden birden çok karar varsa, yalnızca tek bir karar yayımlanır"²¹⁹

İlk inceleme aşamasında reddedilen kararlar yayımlanmaz. Resmi Gazeteyi basmakla görevli Başbakanlık Basımevi kararları, eline ulaştığı andan itibaren, öncelik ve ivedilikle yayımlar.²²⁰

Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilen hükümler gerekçeli kararın Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

127. Madde: Kararların İçeriği

Bir Anayasa Mahkemesi kararı aşağıdaki bölümleri içerir:

Esas ve karar sayıları, karar tarihi, başvuran mahkeme veya organın adı, başvurunun konusu, maddi gerçekler (olay), başvuru gerekçesi, iptali istenen hüküm veya hükümler, ilk inceleme kararında oy kullanan üyelerin isimleri, iptali istenen hüküm açıklama gerektiriyorsa hukuksal anlam ve kapsamı, iptali istenen hükmün sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı, anayasaya aykırılık sorununun ne olduğu, gerekçe ve sonuç ve kararda oy kullanan üyelerin isimleri.

128. Madde: Yürürlüğün Durdurulması Kararı²²¹

Anayasa Mahkemesi, soyut norm denetimine ilişkin incelemelerde iptale konu olabilecek tasarrufların yürürlüğe girmesi veya uygulanması halinde giderilmesi güç bir zararın doğması ve Anayasaya açıkça aykırılığın bulunması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda istem üzerine veya kendiliğinden gerekçeli olarak kuralın yürürlüğünü durdurma kararı verebilir.²²²

Yürürlüğü durdurma, ancak dava açma yetkisini taşıyanlar tarafından istenebilir.²²³

Anayasa Mahkemesi, talebi en geç 30 gün içinde karara bağlar.

Yürürlüğü durdurma ve talebinin reddi halinde, dava açanlar ve dava açmaya yetkili olanlar tarafından itiraz olunabilir. Mahkeme; itirazları en geç 30 gün içinde sonuçlandırır.

Yürürlüğü durdurma kararı, Cumhurbaşkanınca kanunun bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilmesi; süresinde davanın açılmaması ve davaya ilişkin nihai kararın Resmi Gazetede yayımlanması hallerinde kendiliğinden kalkar.²²⁴

Anayasa Mahkemesi iptal ettiği bir hükmün uygulanmasını gerekçeli kararın yayımlanmasına kadar durdurabilir.

129. Madde: Birleştirme Kararı

[1] Başkan veya üyelerin talebi üzerine, aynı yasal düzenleme hakkında birden çok başvuru yapıldığında Anayasa Mahkemesi başvuruların ilk yapılan başvuru ile birleştirilerek haklarında tek bir karar verilmesine karar verebilir.²²⁵

[2] Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen aynı yasa ya da yasa hükümlerine ilişkin iptal davası ya da itiraz başvuruları arasında hukuki irtibat bulunması nedeniyle, daha kapsamlı dosya üzerinde birleştirilmesine karar verilebilir.

Birleştirme kararı, karar aşamasına kadar inceleme herhangi bir aşamasında verilebilir.

Birleştirme kararında, birleştirme talebinde bulunulan iptal davası ya da itiraz başvurularının konuları, bu dava ya da başvurular arasında hukuki bağlantısı bulunduğu, esasının kapatılmasına gerek duyulan dosyaların esas sayıları ve esas incelemenin yürütüleceği dosyanın esas sayısı belirtilir.

130. Madde: Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı

Anayasa Mahkemesi Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kuralın;

- a) Önceki bir kararla iptal edilmesi durumunda,
- b) İptal başvurusundan sonra yürürlükten kaldırılması ya da değiştirilmesi durumunda,
- c) İtiraz başvurusundan sonra yürürlükten kaldırılması ya da değiştirilmesi nedeniyle uygulanma olanağı bulunmaması durumunda,

O kural hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verebilir.

131. Madde: İhmal Yoluyla Anayasaya Aykırılık

Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesinden yasama organının Anayasa hükümlerinin uygulanması için zorunlu yasal düzenlemeleri yapmadığının tespitini isteyebilir.

132. Madde: Kararların Yorumlanması

Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisine sahip kişi ve kurumlar veya kararın uygulanmasından sorumlu kurum ve kuruluşların başvurmaları halinde, Anayasa Mahkemesi verdiği bir kararın ayrıntılı açıklanması veya yorumlanmasını karara katılan

üyelerin yapacağı toplantı sonrası resmi olarak açıklar²²⁶

133. Madde: Kararın Düzeltilmesi

Anayasa Mahkemesi kararını değiştiremez ve iptal edemez. Bununla birlikte;

- a) Kararın anlaşılmasında şüphe veya ihtilaflar varsa, kararın muhtevasını değiştirmeksizin yorumlayabilir.
- b) Kararın yayımlanma tarihinden itibaren 60 gün içerisinde kararın eksik bir yönü kalmışsa kararı tamamlayıp, düzeltebilir.

134. Madde: Maddi Hatalar

Anayasa Mahkemesi kararın yayımı tarihinden itibaren iki ay içerisinde talep üzerine maddi hataları düzeltir²²⁷

Karar verildikten sonra, Kurul, başvuran Mahkemenin talebi üzerine veya kendi inisiyatifıyla kararlardaki ifade bozukluklarını veya belirgin tutarsızlıkları kararın içeriğini değiştirmeyecek ölçüde düzeltebilir.²²⁸

Hatalar özgün kararın üzerine şerh düşülerek yazılır ve kararda imzası olan üyelere imzalanır. Başvuran mercilere ve Resmi Gazete'ye düzeltmelerin bir örneği gönderilir.²²⁹

135. Madde: Yargılamanın Yenilenmesi

Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma veya Yüce Divan sıfatıyla verdiği kararlara karşı yargılamanın hükümlü lehine ve aleyhine olarak yenilenmesi Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre²³⁰ istenebilir.²³¹

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Anayasa Mahkemesinin verdiği bir kararın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğine hükmetmesi halinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde Anayasa Mahkemesinden yargılamanın yenilenmesine karar vermesi istenebilir.

Başvuru üzerine Genel Kurul, asıl ve yedek üyelerin arasından kur'a yoluyla yedi kişilik bir Kurul oluşturur. Yapılan ön inceleme sonunda yargılamanın yenilenmesi isteminin kabul edilebilir olduğuna karar verirse buna ilişkin karar yedi gün içinde diyetlerini bildirmeleri için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve ilgili tarafa tebliğ olunur. Bu karara karşı itiraz yoluna başvurulabilir.²³²

Kurul, yargılamanın yenilenmesi istemini esaslı ve kabule değer bulursa, yargılamanın yenilenmesine karar verir.

Kurul, yargılamaya ilişkin genel hükümlere göre incelemeyi sonuçlandırır.

136. Madde: Kararların Yürürlüğe Girmesi

Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararlar aşağıdaki şekilde yürürlüğe girer.

- a) Kanunların, Kanun Hükmünde Kararnamelerin, Meclis İttüzüklerinin, usulüne göre yürürlüğe girmemiş uluslararası antlaşmaları uygun bulan yasaların iptali istemiyle ilgili davalarda verilen kararlar verildiği tarihte yürürlüğe girer.

- b) Yüce Divan ve siyasi partilerin kapatılması davalarına ilişkin kararlar verildiği tarihten itibaren hukuksal sonuçlarını doğurur.

137. Madde: Kararların Düzeltilmesi

Anayasa Mahkemesi aşağıdaki şartların gerçekleşmesi durumunda verdiği kararı yeniden gözden geçirmeye karar verebilir.

- a) Karar verdiği anda olmayan ve kararın içeriğini değiştirecek önemde bilgi ve belgelere ulaşılması.
- b) Yürürlükten kalkmış veya yürürlüğe girmemiş hükümler hakkında karar verilmiş olması.
- c) Anayasal denetimde esas alınan maddenin değişmiş olması.²³³

BEŞİNCİ KISIM

MALİ HÜKÜMLER, PERSONEL VE ÖZLÜK İŞLERİ

Birinci Bölüm

Mali, Sosyal ve Diğer Haklar

138. Madde: Raportör ve Danışmalara Verilecek Ek Ödenekler

Aylık ve ödeneklerinden ayrı olarak raportörlere her ay 3000, danışmanlara, her ay 6000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda ek ödenek verilir.²³⁴

Ayrıca, bunlara en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %200'ünü geçmemek üzere Başbakanlık makamınca belirlenen oranda ek ödeme yapılır. Bu ödemede 657 sayılı Kanunun aylıklara ilişkin hükümleri uygulanır ve bu ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz.

139. Madde: Yol Giderleri, Tazminatlar, Gündelikler

Anayasa Mahkemesi Başkanı, Başkanvekili, üyeleri ile raportörlerinden keşif, bilirkişi incelemesi veya buna benzer incelemeyi yapmak üzere görevlendirilenlere, gerçek yol giderleri ile görevde geçen günler için ek gösterge dahil brüt aylık tutarlarının Başkan ve üyeler için yirmide biri, raportör ve diğer personel için otuzda biri oranında gündelik verilir. Bu gündelikler, zorunlu gideri karşılamazsa aradaki fark belgelere dayalı olmak şartı ile ayrıca ödenir. Bu suretle yapılan ödemeler gündeliklerin yüzde ellisini geçemez.²³⁵

140. Madde: Özel Hizmet Tazminatı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığında çalışan personelden hangi görevleri yapanlara ne miktarda özel hizmet tazminatı ödeneceği, ifa edilen görevin niteliği, yetki ve sorumluluk mevkileri ile hizmet sınıfı, kardo dereceleri ve unvanları da göz önünde bulundurulmak suretiyle her yıl Genel Kurul tarafından tespit edilir.

Ancak bu tazminatın miktarı 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %60'ından fazla, %30'undan daha az olamaz.

Bu tazminatın ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır ve bu tazminat damga vergisi hariç hiçbir vergiye tabi tutulmaz. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre ödenmekte olan özel hizmet tazminatının en yüksek oranının değişmesi halinde bu maddenin ikinci fıkrasındaki oranları aynı nispetlerde azaltıp, çoğaltmaya Genel Kurul yetkilidir.

Sözleşmeli personele özel hizmet tazminatı ödenmez.

141. Madde: Fazla Çalışma ücreti

[1] Anayasa Mahkemesi Başkanlığında çalışan memurlara (sözleşmeli personel dahil), 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil);

- a) 15-11. dereceden aylık alanlara %20'sini,
- b) 10-7. dereceden aylık alanlara %25'ini,
- c) 6-4. dereceden aylık alanlar %30'unu,
- d) 3-1. dereceden aylık alanlara %35'ini,

geçmemek üzere Anayasa Mahkemesi Başkanlığınca tespit edilecek usul ve esaslar çerçevesinde her ay aylıkla birlikte gelir vergisine tabi olmaksızın peşin olarak fazla çalışma ücreti ödenir.²³⁶

Başkanlıkta görevli emniyet mensuplarına yukarıda belirtilen tazminattan Başbakanlık Müsteşarınca uygun görülen oranda ödeme yapılabilir. Bu personele ödenen fazla çalışma ücreti tenzil edilir.²³⁷

[2] Mahkeme personeline ve XX uncu madde uyarınca Mahkemede görevlendirilenlere, Başbakanlıkta emsal unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışan personele ödenen fazla çalışma ücretini geçmemek üzere, Başkan tarafından belirlenecek miktarda fazla çalışma ücreti ödenir.²³⁸

142. Madde: Lojman İhtiyaçlarının Karşlanması

Anayasa Mahkemesi üyeleri ile raportör ve memurlarının lojman ihtiyaçlarını karşılamak üzere Anayasa Mahkemesi bütçesine yeterli ödenek konulur.²³⁹

İkinci Bölüm

Suç ve Cezalar

143. Madde: Üyelerin Disiplin Suçu

1. Ciddi ve çok ciddi disiplin suçlarıyla ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi üyelerinin oybirliğiyle disiplin sorumluluğuna karar verilebilir. Hafif suçlarla ilgili olarak, Başkan veya gerektiğinde Başkanvekili karar verir.

2. Aşağıda ayılan eylemler **hafif suç** olarak kabul edilmektedir:

- Diğer Mahkeme üyelerini, Mahkeme personeline veya yargılama veya duruşmalara katılan kişilere karşı düşüncesiz ve saygısızca hareket etmek.
- Görevini ihmal etmek ve savsamak.

3. Aşağıdaki eylemler **ciddi suç** olarak kabul edilecektir.

- Görüşmelerin gizliliğine riayet etmemek.
- Karşılıklı kullandığı kararlarda gerekçe yazmamak.
- Kararlar aleyhine kamuoyu nezdinde veya yazılı ve görsel iletişim araçlarda eleştirilerde bulunmak.
- Devlet organlarına veya yetkilerine karşı tehdit, takdir veya muaheze edecek yazılar yazmak.
- Yüce Divan yargılamaları veya özlü açıklamalarda tanık ve açıklamada bulunanlara müdahalede bulunmak.

4. Aşağıdaki eylemler **çok ciddi** suç sayılacaktır.

- Bu Kanunda öngörülen yetersizlik nedenlerini gözetmemek.
- yargısal görevleri iki aydan fazla süreyle ihmal etmek.
- ciddi suçları işlemeye devam etmek.²⁴⁰

144. Madde: Disiplin Cezalarına Karşı İtiraz

Disiplin soruşturması açılmadan önce hakkında soruşturma isteminde bulunulan üye dinlenir.

Hafif suçlar sözlü veya yazılı uyarı ile cezalandırılır; ciddi suçlarda, 15 günden az olmamak üzere görüşmelere katılmama cezası verilir; çok ciddi suçlarda üyenin görevi süresiz olarak durdurulur.

Cezalar, Mahkemede bu amaçla oluşturulan sicile işlenir. Hafif suçlarda altı ay boyunca benzeri bir eylemi gerçekleştirmezse; ciddi suçlarda iki yıl içerisinde benzeri bir ceza alınmazsa sicilden silinir.

Verilen cezaya karşı Danıştaya başvurulabilir. Danıştayın kararı kesindir.²⁴¹

145. Madde: İdari Para Cezası

- a) Mahkemeye sözlü açıklama yapmak üzere davet edildiği halde geçerli bir nedeni olmadan gelmeyen veya bilgi ve belge isteğine rağmen, geçerli bir nedeni olmadan istenilen bilgi ve belgeleri vermeyenler hakkında beşyüz,
 - b) Mahkeme içerisinde Mahkemenin saygınlığına aykırı eylemde bulunanlara yediyüz,
 - c) Mahkemenin istediği bilgi ve belgeleri zamanında vermeyenler hakkında sekizyüz
- Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır.²⁴²

İdarî para cezalarına ilişkin karar Başkan tarafından verilir. Verilen cezaların tahsilinde Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında kanun uygulanır.

146. Madde: Adli Ceza Gerektiren Fiiller

Bu Kanunun XX inci Maddesinde yazılı yasaklara [*sır saklama yükümlülüğüne*] aykırı hareket eden üye, raportör ve danışmanlar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 258 inci Maddesine göre cezalandırılır.

Anayasa Mahkemesi üyelerinin vereceği karara etki yapmak yasaktır. Üyelerin kararını doğrudan veya dolaylı olarak değiştirmek için eylem ve işlemlerde bulunanlar 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun XXX inci Maddesine göre cezalandırılır.²⁴³

Üçüncü Bölüm

Çeşitli Hükümler

147. Madde: Atama

Yazı İşleri Müdürü ve Kararlar Müdürü kadrolarına yapılacak atamalarda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda öngörülen genel şartlara ilâve olarak en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının iktisadî ve idarî bilimler (Açık Öğretim Fakültesi hariç), siyasal bilgiler veya hukuk fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak şartı aranır.²⁴⁴

Dış İlişkiler Müdürlüğü kadrosuna atanmak için İngilizce, Fransızca, Almanca dillerinden birinde Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında en az (B) düzeyinde belge almış olmak şarttır.

Mahkemede görevlendirilecek personelin yer değiştirme suretiyle atanmaları ile yükselme usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

148. Madde: Anayasa Mahkemesinin Yıllık Çalışma Raporu

Anayasa Mahkemesi her yılın şubat ayında verdiği kararların nitelik ve niceliklerini, edindiği tecrübeleri, yasalarda gördüğü mevcut aksaklıkları ihtiva eden bir raporu Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.

Ayrıca Anayasa Mahkemesi bir yıl içerisinde gelen ve sonuçlandırılan başvuruların

özetini internet sitesinde yayımlar.^{245*} 246

149. Madde: Anayasa Mahkemesinin Resmi Yayınları

Anayasa Mahkemesinin resmi yayınları, “Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi”, “Yüce Divan Kararları Dergisi” ve Kuruluş yıldönümü sempozyumlarında sunulan tebliğlerden oluşan “Anayasa Yargısı Dergisi” dir.²⁴⁷

Doktrinel önemi olan tüm kararlar ile Başkan tarafından seçilen kararlar, Kararlar Dergisinde yayımlanır.²⁴⁸

Anayasa Mahkemesi yeni yayınların çıkarılmasına üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verebilir.

150. Madde: Anayasa Mahkemesi Arşivi

Mahkemenin yargısal ve idari faaliyetlerine ilişkin belgeler Arşiv Müdürlüğüne oluşturulan Mahkeme arşivinde saklanır.

Davalara ilişkin dosyalarda bulunan ve incelemede dikkate alınan bilgi ve belgeler arşivde yüz yıl boyunca korunur.

Kararların orijinal kopyaları ve mütalaalar süresiz olarak arşivde tutulur.

Diğer belgeler genel hükümlere tabi olarak arşivlenir.

Arşivle ilgili ayrıntılar İçtüzükte düzenlenir.²⁴⁹

151. Madde: Mahkeme Güvenliğinin Sağlanması

Devlet, Anayasa Mahkemesi üyeleri ve ailelerinin güvenliğini güvence altına alır.²⁵⁰

Mahkeme bina ve çevresinin korunması ve güvenliği için Genel Sekreterliğe bağlı olarak çalışacak yeteri kadar polis gücü bulundurulur. Polis sayısının belirlenmesinde, Başkanın görüşü alındıktan sonra, kararı İçişleri Bakanlığı verir. ²⁵¹

Mahkeme bina ve eklentilerinin iç ve dış koruma hizmeti, 10.6.2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümleri çerçevesinde yerine getirilir.²⁵²

Mahkeme binasının çevresinde 100 metreye kadar toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılması yasaktır.²⁵³

152. Madde: Kuruluş Günü

Her yılın Nisan ayının 25 inci günü Anayasa Mahkemesinin kuruluş günüdür. Kuruluş günü törenlerle kutlanır, seminerler ve konferanslar tertiplenir

O dönem içinde emekliye ayrılmış olan Başkan, Başkanvekili ve üyelerin onuruna düzenlenecek gecede törenle onur belgeleri ve geçmiş hizmetlerinin onurunu simgeleyen birer armağan verilir.

Bu amaçla yapılacak tören ve armağanların giderini karşılamak üzere her yıl Anayasa Mahkemesi bütçesine yeterli ödenek konulur.

153. Madde: Uluslararası Toplantılara Katılma

Yabancı Anayasa Mahkemeleri, uluslararası yargı organları ve kuruluşların katılımıyla düzenlenip, Anayasa Mahkemesinin de bir heyetle katılması istenilen kongre ve konferans gibi uluslararası toplantılara katılıp katılmama konusundaki karar Genel Kurulca alınır. Alınan karar Başkan tarafından diplomatik yoldan davet sahibine duyurulur.²⁵⁴

Uluslararası sivil toplum kuruluşları tarafından üyelerin şahsına yönelik olarak yapılan davetlerin resmi ziyaret kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ve giderlerin bütçeden karşılanıp karşılanmayacağına Genel Kurul karar verir.²⁵⁵

154. Madde: Yabancı Mahkemelerle İşbirliği

Anayasa Mahkemesi, anayasa yargısının teori ve uygulanmasının incelenmesi ve araştırılması, temel hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi amacıyla diğer ülkelerin Anayasa Mahkemeleri ile işbirliğine girer, uluslararası konferanslar düzenler ve raportörlerin karşılıklı değişimini içeren genel hükümler çerçevesinde hazırlanacak ikili işbirliği protokolleri imzalar.²⁵⁶

Mahkemede, anayasa yargısı alanında karşılıklı etkinliklerin gerçekleştirilmesi, veri ve yayın değişimi, ortak sorun çözüme ve doktrinel konularda fikir teatisi amacıyla diğer ülkelerin benzer kuruluşları ile uluslararası ve uluslararası mahkemelerden gelecek raportör ve üye danışmanlarının araştırma ve incelemelerde bulunabilecekleri bir yer ayrılır.²⁵⁷

Diğer devletlerin Anayasa Mahkemesi veya bu görevi ifa eden yüksek mahkemeleri ile yapılan işbirliği protokolleri çerçevesinde üç ayı geçmemek üzere sözleşmeli olarak yabancı raportör/danışman çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan yabancı uzmanlara yapılacak ödemeler ile çalışma usûl ve esasları Başkanlıkça belirlenir. Bu amaçla bütçeye yeterli ödenek konulur.²⁵⁸

155. Madde: Yüce Divan Salonunun Kullanılması

Yüce Divan Salonunun [500 kişilik yeni salon] diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı ulusal ve uluslararası toplantılar için kullanılmasına Genel Kurul salt çoğunlukla karar verir.²⁵⁹

156. Madde: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Üyeliğine Seçilecek Türk Yargıcının Nitelikleri

Hükümetin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde görev yapmak üzere önereceği adaylarda Anayasa Mahkemesi üyeliği için gerekli seçilme yeterliliğine sahip olma şartı aranır.^{260 **261}

[Not: Anayasa Mahkemesi 190 sayılı KHK hükümlerine tabi olup olmamasına göre aşağıdaki üç madde değişebilir]

157. Madde: Kadro Değişikliği

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına ilişkin bölümünde yer alan kadro sayısı ile sınırlı olmak ve Başkanlıkça gerekli görülme kaydıyla yılda bir defa kadro sınıf, unvan ve derece değişikliği yapmaya **Anayasa Mahkemesi** Genel Kurulu yetkilidir. Değişikliğin bir örneği Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığına gönderilir.²⁶²

158. Madde: Değiştirilen Hükümler

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasına "Türkiye Büyük Millet Meclisinin memurluklarına," ibaresinden sonra gelmek üzere "Anayasa Mahkemesi Başkanlığı Genel Sekreteri ve danışmanları," ibaresi,²⁶³

[*b) 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına "Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği," ibaresinden sonra gelmek üzere "Anayasa Mahkemesi Başkanlığı," ibaresi,²⁶⁴]

eklenmiştir.

159. Madde: Kaldırılan Hükümler

10.11.1983 tarih ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1:

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Anayasa Mahkemesine ait genel idare hizmetleri, yardımcı hizmetler ve sağlık hizmetleri sınıflarına ait ekli (1) sayılı listedeki kadrolar kaldırılmış, yerine bu Kanuna ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar konulmuştur.²⁶⁵

Ekli (2) sayılı listede belirtilen kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (III) sayılı cetvellerin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına ilişkin bölümüne eklenmiş ve ekli (1) sayılı listede belirtilen kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (III) sayılı cetvelin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına ilişkin bölümünden çıkarılmıştır.^{266 *267}

Bu Kanuna göre yeniden düzenleme ve atamalar yapıncaya kadar Anayasa Mahkemesinin değişen veya yeniden kurulan birimlere verilen görevleri, daha önce bu görevleri yapmakta olan birimler tarafından yapılmaya devam edilir. Başkanlık, teşkilâtını ve kadrolarını en geç altı ay içinde bu Kanuna uygun hâle getirir. Bu çerçevede kadro değişiklikleri 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu Maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaksızın anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin hükümlerine göre yapılır.²⁶⁸

Geçici Madde 2

Bu Kanunda yapılan yeni düzenleme ile kadro ve görev unvanları değişmeyenlerden bu Kanunda öngörülen şartları taşıyanlar²⁶⁹, başka bir işleme gerek kalmaksızın yeni

kadrolarına atanmış sayılır.

Bu düzenleme sonucu, kadroları değişenlerin durumlarına uygun yeni kadrolara atanmaları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten geçerli olarak yapılır.

Bu Kanuna göre kadro ve görev unvanları değişen yahut kaldırılan veya bu Kanunda öngörülen şartları taşımayan personel, en geç altı ay içinde derece ve kademelerine uygun kadrolara atanır ve atama işlemi yapılıncaya kadar Kurumca ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilirler. Bunlar, yeni bir kadroya atanuncaya kadar, eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî haklarını bu süre içerisinde kamu görevlilerine yapılacak artış oran ve/veya miktarları uygulanmak suretiyle almaya devam ederler.

Söz konusu personelin, atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları (fazla çalışma ücreti hariç) toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî hakları (fazla çalışma ücreti hariç) toplamının net tutarından az olması hâlinde, aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Kadro karşılığı sözleşmeli statüde çalışanların sözleşmeleri, sözleşme süresi sonuna kadar devam eder.

Geçici Madde 3

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte halen görevde bulunan Başkan ve Başkanvekili, seçildikleri tarihte geçerli olan süreyi tamamlar.

Geçici Madde 4

Bu Kanunda öngörülen İçtüzük ve yönetmelikler Başkanlıkça en geç altı ay içerisinde hazırlanarak yürürlüğe konulur. İçtüzük ve yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut İçtüzük ve yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Diğer mevzuatta 10.11.1983 tarih ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve yargılama Usulleri Hakkındaki Kanuna yapılmış olan atıflar, bu Kanuna aykırı hükümleri hariç, bu Kanuna yapılmış sayılır.

Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 5

2008 yılı için geçerli olmak ve toplam 50 adedi geçmemek üzere, 2008 Malî Yılı Bütçe Kanunundaki sınırlamalara²⁷⁰ tâbi olmaksızın, bu Kanunla 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Anayasa Mahkemesi Başkanlığı kadrolarından boş bulunan kadrolara KPSS (A) Grubu sınav sonuçlarına ve Başkanlıkça belirlenecek puan grubuna göre 70 ve üstü ile yabancı dilden 50 ve üstü puan alanlardan ilân edilen kadronun başarı sırasına göre dört katına kadarının çağırılması ile yapılacak sınavda başarı gösterenlerin atamaları Başkanlıkça yapılır.²⁷¹

Geçici Madde 6

Sayıştay Kanunu'nun²⁷² 11. maddesinin (i) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ilave edilmiştir.

"j) Siyasi Parti Mali Denetimi".

Sayıştay Kanununun 45. maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklemiştir.

"Anayasa Mahkemesinden gelen siyasi parti mali denetim talepleri

Madde 46- Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, siyasi partilerin kesinhesaplarından uygun gördüklerinin amaca ve kanuna uygunluğunun denetiminin yapılması amacıyla yardım talep etmesi üzerine Sayıştay, gelen kesinhesabın incelenmesi Siyasi Parti Mali Denetim Kuruluna dosyayı havale eder. Kurul, kesinhesapları Anayasa Mahkemesi Kanunu ve Siyasi Partiler Kanununa göre altı ay içerisinde yaparak sonucu Anayasa Mahkemesi Başkanlığına sunulması için Başkanlığa teslim eder.

Siyasi Parti Mali Denetimi incelemelerinin ne şekilde yapılacağına ilişkin esas ve usuller [Sayıştayca düzenlenecek yönetmelikte] veya [Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünde] gösterilir."

160. Madde: Yürürlük

Bu Kanun 01/06/2008 tarihinde yürürlüğe girer.

161. Madde: Yürütme

Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

YAPILMAKTA OLAN ANAYASA MAHKEMESİ BİNASI İÇİN ÖNGÖRÜLEN KADRO YAPISI (Örnek Tablo)

Not: Yeni bina 25 üye, 64 raportör ve her üyeye 2 danışman ve her 10 raportöre 1 sekreter verilecek şekilde yapılmaktadır. Bireysel başvurunun kabul edilmesi halinde müdürlüklerin personel sayısında da artırıma gidilecektir. Yeni binanın içinin mevcut binadan 6 kat; bahçesinin 9 kat büyük olduğu dikkate alındığında, personel sayısının buna uygun olarak arttırılması gerekecektir.

Aşağıda Ek 1 ve 2 listesine temel oluşturacak personel sayısı ile ilgili örnek bir tablo oluşturulmaya çalışılmıştır.

Unvan	sayı	Açıklama
Başkan	1	Başkana bağlı dört danışman
Başkanvekili	2	Her Üyeye iki danışman (Toplam 23x2=46)
Üyeler	22	
Üye Sekreterleri	25	(Her üyeye bir sekreter)
Danışmanlar ve Sekreterleri	55	50 danışmana 5 sekreter (10/1)
Gnl. Sekreter	1	1 sekreter
Gnl. Skr. Yrd	2	Biri raportörlerden diğeri müdürlerden
Raportörler	60	60 raportöre 10 sekreter
Müdürler	12	
Yazı İşleri Md.	27	2+25
Arşiv Md.	12	2+8+ 4 dağıtıcı
Kararlar Md.	12	
Dışilişkiler Md.	12	10 mütercim+2 hukuk danışmanı
Bilgi İşlem Md.	13	12 programcı teknisyen, işletmen
Kütüphane Md.	5	1+4 (50 bin kitap için)
Personel Md.	15	
Mali İşler Md.	10	Strateji Geliştirme Md. Dahil
Sosyal İşler Md.	4	(kreş, kantin ve yemekhane elemanları hariç)
İdari İşler Md.	6	
Basın H.İ. Md.	4	

Yayın İşleri Md.	-	Unutulmuş. İlave edilmesi gerek
Ayniyat Saymanlığı	1	Unutulmuş. İlave edilmesi gerek
Sivil Savunma	1	
<i>Şoförler</i>	40	(tahmini rakam)
<i>Yemekhane</i>	15	(tahmini rakam) garsonlar dahil
<i>Teknisyenler</i>	8	
<i>Bekçiler</i>	16	
<i>Kreş ve Kantin</i>	6	Sosyal Hizmetler uzmanı, pedagog, çocuk bakıcısı
<i>Çayocağı</i>	12	Garsonlar dahil
<i>Doktorluk</i>	5	1 tam 2 yarı zamanlı doktor, 2 hemşire
<i>Korumalar</i>	5	(Yakın Korumalar)
<i>Temizlikçiler</i>	30	(Özel sektörden gelecek işçiler)
<i>Berber ve Kuaför</i>	4	(Özel sektörden gelecek)

EKLİ LİSTELERE İLİŞKİN
ÖRNEK ŞABLONLAR

(1) SAYILI LİSTE

(Yönetim Mensupları)

KURUMU : ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	30	-	30
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	10	10	-	10
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	10	-	10
GİH	Şoför	10	10	-	10
TH	Teknisyen	10	10	-	10
TOPLAM:			70		70

(2) SAYILI LİSTE

(Meslek Mensupları, Raportörler)

KURUMU : ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
Raportör	1	8	-	8
Raportör	4	10	-	10
Raportör	7	16	-	16